
STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR

Diariernr

Fö 2008:05/2008/17

2008-10-01

Räddningsskolorna i Skövde och Rosersberg
Fö 2008:05

Sven Lindgren
särskild utredare

**Kan verksamhet vid räddningsskolorna
i Skövde och Rosersberg överföras till
ny huvudman?**

Diarien
Fö 2008:05/2008/17

2008-10-01

Regeringen

Räddningsskolorna i Skövde och Rosersberg
Fö 2008:05

Härmed överlämnas rapporten "Kan verksamhet vid räddningsskolorna i Skövde och Rosersberg överföras till ny huvudman?".

Sven Lindgren

/Susanne Oxenstierna

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning	i
Sammanfattning	iii
1. Inledning	1
1.1 Uppdraget.....	1
1.2 Uppdragets syfte.....	2
1.3 Tolkning av kommittédirektivet.....	2
1.4 Frågeställningar.....	3
1.5 Metod.....	3
1.6 Avgränsningar	4
2. Räddningsskolornas verksamhet	4
2.1 Vad gör en statlig räddningsskola?	4
2.2 Kunder som utnyttjar räddningsskolorna.....	8
2.3 Lärarbehörighet.....	10
2.4 Kostnader för verksamheten	11
3. Rosersberg	12
3.1 Aktuell situation i juni 2008.....	12
3.2 Konsekvenser av en avveckling	14
3.3 Intressenter och förslag.....	15
4. Skövde	16
4.1 Aktuell situation i juni 2008.....	16
4.2 Konsekvenser av avveckling	17
4.3 Intressenter.....	18
5. Från statligt monopol till en marknad för säkerhets- och räddningsutbildning?	19
5.1 Nuvarande organisation av skolverksamheten och skäl för förändring.....	19
5.2 Marknadslösning.....	20
5.3 Beställar–utförarmodell (BUM)	23
5.4 Från monopol till marknad?.....	25
6. Interesseanmälningar från aktörer och principer för avyttring	27
6.1 Interesseanmälningar för att ta över verksamhet	27
6.2 Förslag till hur överföringen av verksamhet kan genomföras	28
7. Utredarens bedömning och förslag	32
7.1 Verksamhet och marknad.....	32
7.2 Interesse att ta över verksamhet	32
7.3 Genomförandet av överföringen.....	33
7.4 Utredarens förslag	34
8. Källor	37
8.1 Skriftliga.....	37
8.2 Muntliga.....	38
9. Förkortningsordlista	39

Bilaga 1 Kommittédirektiv 2008:05	40
Bilaga 2 Räddningsverkets uppdragsutbildningar 2008	42
Bilaga 3 Tidigare utredningar om Räddningsverkets skolverksamhet.....	43

Tabellförteckning

Tabell 2.1 Räddningsverkets grundutbildningar inom området skydd mot olyckor 2008 ..	5
Tabell 2.2 Vidareutbildningar inom området skydd mot olyckor 2008	6
Tabell 2.3 Budget för skolorna i Rosersberg och Skövde, 2008, mnkr	11
Tabell 4.1 Organisationer som berörs av huruvida verksamhet blir kvar i Skövde eller inte	17
Tabell 6.1 Sammanställning av intresseanmälningar för att ta över verksamhet i Rosersberg eller Skövde	27

Sammanfattning

- Regeringen har tillsatt en särskild utredare, landshövding Sven Lindgren, att ”pröva möjligheten att låta annan huvudman bedriva verksamhet vid räddningsskolorna i Skövde och Rosersberg. Denne ska också lämna förslag på hur en sådan överföring kan genomföras” (dir. 2008:59).
- Bakgrunden är att Riksdagen har fattat beslut om att skolorna i Rosersberg och Skövde inte ska ingå i den nya myndigheten, Myndighetens för samhällsskydd och beredskap (MSB), som övertar Räddningsverkets utbildningsansvar. Minskningen till två istället för fyra räddningsskolor beror på att det funnits överkapacitet i utbildningssystemet samt att regeringen velat öppna möjligheten för andra aktörer än staten att bedriva räddningsutbildning. Därigenom ska den geografiska tillgängligheten i utbildningen också öka. MSB-kommittén ska lämna förslag på hur en beställar-utförarmodell kan utvecklas ”för att täcka in det framtida utbildningsbehovet inom området samhällets krisberedskap” (dir. 2008:27).
- Utredningen startade 1 juni. Utredaren besökte skolorna i Rosersberg och Skövde, kommunerna, och kontaktade aktörer som anmält intresse för att ta över verksamhet på skolorna, och fastighetsägarna. Utredaren har fortlöpande orienterat MSB-kommittén, Avvecklingskommittén och Försvarsdepartementets enhet för samordning av samhällets krisberedskap om arbetet enligt den arbetsplan som inlämnades 12 juni.
- Utredarens bedömning är att ur såväl verksamhetssynpunkt som marknadssynpunkt skulle verksamhet av de typer som nu bedrivs kunna drivas vidare vid räddningsskolorna i Rosersberg och Skövde under andra huvudmän. Det finns ingen principiell anledning för varför staten ska ha monopol på att genomföra utbildningar för den kommunala räddningstjänsten eller de andra verksamheter som förekommer, t.ex. uthyrning av övningsfält och anläggningar, samövningar, förläggnings- och restaurangverksamhet, testning av industriella produkter och tjänsteexport.
- Privata aktörer i Rosersberg och Skövde skulle innebära en positiv konkurrensutsättning av de statliga skolorna och bidra till bättre tillgänglighet och valfrihet för kunderna. Bedömningen är att det finns avsevärda möjligheter att vid sidan av utbildningsverksamhet öka den övriga verksamheten, t.ex. samarbete med industrin och tjänsteexport.
- Intressenter gavs möjlighet att lämna in en intresseanmälan i augusti om de önskade att ta över hela eller delar av skolorna. Ett ofinansierat förslag inkom från räddningsskolan i Rosersberg. Tre förslag inkom för Skövde från externa aktörer, varav ett är i samarbete med skolledningen. Utredaren bedömer de sistnämnda intresseanmälningarna som seriösa.

- En viktig uppgift för privata och kommunala intressenter är naturligtvis i vilken omfattning MSB avser att upphandla utbildning på marknaden. Den uppgiften har förändrats under utredningstiden. I juli 2008 fick Räddningsverket ett uppdrag av MSB-kommittén att utveckla ett alternativ där 30 % av utbildningen (60 mnkr) skulle upphandlas hos andra aktörer, dvs. utanför de egna skolorna. I september meddelades utredaren att endast kurser för deltidsbrandmän, motsvarande 7 % av den totala utbildningsvolymen, kommer att upphandlas (26 mnkr).
- Utredaren menar trots den avsevärda minskningen i den förväntade utbildningsmängd som MSB planerar erbjuda marknaden, att en ny aktör med inriktning på utbildning i Räddningsinsats, tjänsteexport, industrin och kompletterande verksamhet kan verka på Skövdeskolan.
- Formellt hindras privata aktörer av att flera av de utbildningar som MSB skulle kunna bjuda ut till andra genomförare på marknaden är författningsskyddade och endast får bedrivas av MSB. *Utredaren föreslår* att förordningen SFS 2003:477 ändras så att dessa utbildningar (t.ex. SMO-utbildningen) även kan genomföras av privata aktörer som svarar upp mot de krav som MSB ställer.
- Lärare på räddningsskolorna saknar behörighet och det finns inga enhetliga formella krav som ställs för att en person ska få undervisa på dessa statligt finansierade utbildningar. *Utredaren föreslår* att formella krav, behörighet eller certifiering införs.
- *Utredaren föreslår* att räddningsskolan i Rosersberg avvecklas med undantag för skortstensfejarutbildningen som skulle kunna drivas vidare av Skorstensfejarmästarnas riksförbund i specialanläggningen Mästargården. Det finns en marknad även för andra verksamheter men det saknas aktör som förmår driva och finansiera den. Ett antal lämpliga hyresgäster har uttalat intresse till fastighetsägaren Fastighetsverket att ta över lokaler.
- *Utredaren föreslår* att räddningsskolan i Skövde bolagiseras och därefter bjuds ut till försäljning. Det finns en marknad för verksamhet regionalt, nationellt och internationellt. Tre intresseanmälningar har mottagits och tre externa aktörer gör således bedömningen att verksamhet kan bedrivas affärsmässigt. Utredaren bedömer att vid försäljning kan anbud påräknas från dessa intressenter samt från andra aktörer som tidigare varit intresserade av skolan.
- För att marknaden ska utvecklas är det viktigt att alla aktörer har lika förutsättningar. Utredarens uppfattning är därför att det på sikt är motiverat att nogsamt överväga om inte de skolor som kvarstår under MSB också bör bolagiseras. Detta också för att renodla MSB:s roll som beställare.

- Utredaren har undersökt hur en överlåtelse kan gå till. *Utredaren föreslår* att Skövdeskolan avyttras genom aktieöverlåtelse eller rörelse-/inkråmsöverlåtelse. Om beslut fattas i oktober kan denna process klaras av före årsskiftet.

1. Inledning

1.1 Uppdraget

I *Stärkt krisberedskap – för säkerhets skull* (Prop. 2007/08:92) fastslår regeringen att en ny krisberedskapsmyndighet ska inrättas – Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB). Därav följer att andra myndigheter inom området krisberedskap och räddningstjänst ska avvecklas. En av dessa är Räddningsverket som är huvudman för fyra statliga räddningsskolor. Enligt riksdagsbeslutet ska endast två av dessa skolor, de i Revinge och Sandö, fortsätta som statliga skolor under den nya myndigheten. Två skolor, de i Skövde och Rosersberg, ska inte flytta med till MSB. Anledningen är att det har funnits överkapacitet inom Räddningsverkets skolor samt att regeringen önskar öka flexibiliteten och tillgängligheten i de utbildningar som traditionellt genomförts av de statliga räddningsskolorna. Regeringen vill göra det möjligt för andra aktörer än staten att bidra till utbildningen av olika funktioner inom räddningstjänsten. Härigenom ska utbildningen effektiviseras och det blir större valfrihet och geografisk tillgänglighet.

Unik kunskap och kapacitet finns på de avvecklingshotade skolorna i Rosersberg och Skövde, som många menar bör tas tillvara. Dessutom har dessa skolor försörjt räddningstjänsterna i hela Mälardalen respektive västra Sverige med utbildad personal och kompetensutveckling. Det kommer att ta lång tid innan nya regionala aktörer kan axla dessa uppgifter.

Regeringen har därför tillsatt en särskild utredare som ska undersöka om hela eller delar av den verksamhet som bedrivs på skolorna kan överföras till andra huvudmän. Alternativet är att skolorna avvecklas. Den särskilde utredaren är landshövding Sven Lindgren och kommittésekreterare i utredningen är Susanne Oxenstierna.

Denna rapport presenterar en bedömning om huruvida verksamhet vid räddningsskolorna i Rosersberg och Skövde kan överföras till andra huvudmän än staten.

I detta avsnitt behandlas syftet med uppdraget, grundläggande frågeställningar, metod och praktiska förutsättningar och begränsningar för utredningen. I avsnitt 2 presenteras vilken verksamhet som faktiskt bedrivs vid de statliga räddningsskolorna och om denna kan genomföras av andra aktörer. I avsnitt 3–4 beskrivs situationen på skolorna i Rosersberg och Skövde i juni 2008 och de intressen som finns för att bevara utbildnings- och relaterad verksamhet på dessa platser. I avsnitt 5 diskuteras förutsättningar för att fler aktörer ska etablera sig och på ett marknadsmässigt samverka på en marknad för räddningstjänstutbildningar. Avsnitt 6 ger en sammanfattning av de intresseanmälningar som inkommit från aktörer som vill ta över verksamhet och de legala förutsättningarna

för och stegen i en avyttring. I avsnitt 7 ger utredaren sin bedömning och sina förslag. Samtliga skriftliga och muntliga källor finns förtecknade i avsnitt 8. En förkortningsordlista återfinns i avsnitt 9.

1.2 Uppdragets syfte

Syftet med utredningen är att

”En särskild utredare ska .... pröva möjligheten att låta annan huvudman bedriva verksamhet vid räddningsskolorna i Skövde och Rosersberg. Denne ska också lämna förslag till hur en sådan överföring kan genomföras” (dir 2008:59).

Resultaten av utredningen presenteras i denna rapport. Utkast av rapporten presenterades den 8 september och slutlig rapport föreligger den 1 oktober.

1.3 Tolkning av kommittédirektivet

Utredaren har tolkat kommittédirektivet som att uppdraget är att pröva om verksamhet, dvs. utbildning i räddningstjänstens olika kompetenser och relaterade aktiviteter som t.ex. övningar på och uthyrning av övningsfält, industrins testning av produkter, och tjänsteexport, helt eller delvis kan överföras till annan huvudman. Utredaren har förstått att nya huvudmän på räddningsskolorna i Rosersberg och Skövde bland annat skulle kunna utgöra nya aktörer på en kommande utbildningsmarknad där den nya myndigheten agerar beställare.

Utredaren stödjer sin tolkning av uppdraget på formuleringen i utredningsdirektivet som tydligt knyter den verksamhet som ska överföras till den beställar-utförarmodell för upphandling av utbildning hos flera aktörer som den nya myndigheten ska utveckla.

”En beställar-utförarmodell ska utvecklas för att täcka in det framtida utbildningsbehovet. Utgångspunkten för modellen ska vara att tillgängligheten ska förbättras .....” ”..... den nya myndigheten kan komma att beställa utbildning från andra aktörer.” (dir 2008:59 3e stycket)

Tolkningen ligger i linje med propositionens beskrivning av önskade förändringar i utbildningsverksamheten.

”Regeringen anser att en beställar-utförarmodell bör användas för att kunna täcka in det framtida utbildningsbehovet.”... ” Regeringen vill framhålla behovet av ett mer flexibelt utbildningssystem vilket kan ske genom en övergång till en delvis ny utbildningsmodell, där nya och fler aktörer deltar.” (Prop. 2007/08:92 sid. 50)

Regeringen talar om att den nya myndigheten ska ”ansvara för och finansiera” utbildningar och att behovet av utbildningar bör kunna ”tillgodoses genom anlitande av olika utbildningsaktörer” (sid. 50–51). Nya utbildningsaktörer i Rosersberg och Skövde borde vara välkomna.

Utredaren har således *inte* sett det som sin uppgift att hitta nya hyresgäster, vilka som helst, till fastighetsägarna: Fastighetsverket (SFV) i Rosersberg, och Specialfastigheter i Sverige AB och Din Bostad i Skövde.

Utredaren föredrog sin tolkning av direktivet för Försvarsdepartementets enhet för samordning av samhällets krisberedskap (SSK) 12 juni och har därefter arbetat efter den då inlämnade arbetsplanen.

1.4 Frågeställningar

Den grundläggande frågeställningen i den första delen av uppdraget är

- Kan annan huvudman ta över verksamhet i Rosersberg och Skövde?

Utredaren har utifrån denna huvudfrågeställning arbetat med tre huvudområden:

Verksamheten

- Vilka olika verksamheter bedrivs vid skolorna i Rosersberg och Skövde?
- Typ av utbildning som finns vid skolorna
- Kan de olika verksamheterna drivas av någon annan än staten?

Marknaden

- Hur ser marknaden för skolornas olika verksamheter ut?
- Hur kommer marknaden se ut med två statliga skolor och andra aktörer som konkurrerar?
- Hur stor statlig beställning kommer MSB att upphandla av aktörer utanför de egna skolorna och vilka typer av utbildning är aktuella?
- Finns det aktörer som är intresserade av att ta över verksamhet vid skolorna?
- Finns det andra aktörer som kan konkurrera med dem i Rosersberg och Skövde?

Övriga förutsättningar

- Vilka övriga förutsättningar, t.ex. legala, gäller vid en eventuell överföring av verksamhet från staten till annan huvudman?

1.5 Metod

Utredningen har tagit sin utgångspunkt i kommittédirektivet och propositionen (2007/08:92). Utredaren har använt SOU (2007:31) samt de rapporter om skolverksamheten som Räddningsverket och MSB-kommittén har tagit fram. Utredningen har följt en explorativ metod. Med stöd i frågorna runt verksamheten, marknaden och förutsättningarna har utredaren intervjuat och samtalat med en lång rad personer inom räddningsverket, räddningstjänsten, berörda kommuner och andra berörda

(se förteckning i avsnitt 8). Utredaren har vidare studerat erfarenheter från konkurrensutsättning och avknoppning på den kommunala nivån, där överföring av verksamhet till privat regi är vanlig, och de legala förutsättningarna för avyttring av statlig verksamhet, fast egendom och rörlig egendom. Förutsättningarna för avyttring av en skola eller del av skola har undersökts.

Under hela arbetet har kommittén samverkat med MSB-kommittén och Avvecklingskommittén. Utredaren har fortlöpande orienterat SSK om arbetet som följt den arbetsplan som lämnades in 12 juni.

1.6 Avgränsningar

Utredningen startade den 1 juni 2008 och kommittén har fått arbeta med de begränsningar och förutsättningar som gällde då. I vissa fall har utredaren lyckats påverka. Rosersbergs huvudhyreskontrakt skulle sägas upp 30 juni 2008 med följd att skolan skulle vara utrymd 31 december 2008. Eftersom detta var fysiskt omöjligt, då skolan fortfarande har elever, och då detta undergrävde alla möjligheter att utreda en fortsättning av verksamhet i Rosersberg, verkade utredaren för att kontraktet skulle förlängas till 30 juni 2009. Uppgifterna om den utbildningsvolym och vilken typ av utbildning som MSB planerar att upphandla under 2009 kom först den 15 augusti och har även reviderats efter detta.

2. Räddningsskolornas verksamhet

Utredaren har ansett att det är viktigt att gå igenom vad det är för slags verksamhet som bedrivs vid räddningsskolorna eftersom det är verksamhet som ska tas över av andra huvudmän vid en eventuell överföring. Kompetensen och kapaciteten som finns på skolorna bildar basen för kommande verksamhet. Vidare har det varit väsentligt att skapa sig en bild av vilka utbildningar som Räddningsverket driver och vilka som är författningsskyddade. Om en utbildningsanordnare skulle vilja ta över verksamhet är detta grundläggande information. Skolorna har också andra aktiviteter som nya eventuella huvudmän måste känna till och ta ställning till när de ska avgöra om de är intresserade av att överta verksamhet.

2.1 Vad gör en statlig räddningsskola?

Intrycket från *Alltid redo!* är att räddningsskolorna är rena utbildningsinstitutioner vars verksamhet relativt lätt skulle kunna ersättas av andra utbildningsaktörer. Ett närmare studium över vad räddningsskolorna egentligen jobbar med visar att utbildningsverksamheten som bedrivs är komplex, bred och mycket specialiserad och att den till större delen kräver övningsfält eller andra avancerade utbildningsanordningar.

Vid sidan av sitt utbildningsuppdrag bedriver skolorna *en rad andra verksamheter* som fyller viktiga samhällsliga och kommersiella behov. Som exempel testar industrin sina produkter i anläggningarnas brandlaboratorier och på övningsfälten. Tjänsteexport förekommer i avsevärd grad. Alla skolor bedriver också en omfattande förläggings- och restaurangverksamhet.

Räddningsskolorna bedriver fyra typer av utbildningar:

- grundutbildningar som löper på mellan 6 månader och 2 år
- vidareutbildningar som är på mellan 5 och 40 veckor
- uppdragsutbildningar för räddningstjänsten och andra myndigheter och företag inom Sverige på några dagar till 10 veckor
- specialutbildningar för tjänsteexport – skolorna utbildar bl. a. andra länders räddningstjänster

Grundutbildning

Grund- och vidareutbildningarna är statligt finansierade. Tabell 2.1 beskriver de tre grundutbildningar som skolorna bedriver:

Tabell 2.1 Räddningsverkets grundutbildningar inom området skydd mot olyckor 2008

Utbildning	Målgrupp	Längd	Studiepoäng	Finansiering	SFS 2003:477
Skydd mot olyckor (SMO)	Enskilda som vill bli brandmän och jobba med SMO	2 år	80 (varav 20 LIA*)	Studiemedel	Ja
Skorstensfejare	Enskilda som vill bli sotare	20 veckor	20 (varav 7 LIA*)	Studiemedel	Ja
Räddningsinsats	Deltidsbrandmännen som är anställda hos räddningstjänsten	9 veckor, varav 2 som distansutbildning	9	Staten ger bidrag till kommunen för deltagares omkostnader	Nej

Källa: SRV; SFS 2003:477. *LIA – Lärande i Arbete, dvs. praktik

SMO-utbildningen och skorstensfejarutbildningen är *författningskyddade* av SFS 2003:477. Som SFS 2003:477 är formulerad kan endast Räddningsverket bedriva dessa utbildningar. Enligt Centrum för risk och säkerhetsutbildning (CRS) är det möjligt att lägga uppdrag på andra genomförare att genomföra delar av utbildningen, vilket också sker, men det går av formella skäl inte att beställa hela utbildningen hos någon annan aktör.

Vidareutbildningar

Räddningsverkets vidareutbildningar är utformade för att möta behovet av kompetens hos kommuner och statliga myndigheter för att dessa ska kunna bedriva räddnings- och säkerhetsarbete i enlighet med lagen om skydd mot olyckor. Som framgån av Tabell 2.2 är

även en stor del av dessa utbildningar författningsskyddade och kan med nuvarande förordning endast genomföras av Räddningsverket.

Tabell 2.2 Vidareutbildningar inom området skydd mot olyckor 2008

Utbildning	Målgrupp	Längd	Studiepoäng	Finansiering	SFS 2003:477
Sammanhållet vidareutbildningsprogram A	Enskilda sökande för arbete inom SMO	22 veckor	22	Studiemedel	Ja Behörighetsgivande enl. SRVFS 2004:9
Sammanhållet vidareutbildningsprogram B	Enskilda sökande för arbete inom SMO	18 veckor	18	Studiemedel	Ja
Påbyggnads-kurs i räddningstjänst för brandingenjörer	Brandingenjörer	40 veckor	40	Studiemedel	Ja Behörighetsgivande enl. SRVFS 2004:9
Skorstensfejartekniker	Skorstensfejare inom brand-skyddskontroll, värme- och ventilationsanläggningar	20 veckor	20 (varav 7 LIA*)	Studiemedel	Ja Behörighetsgivande enl. SRVFS 2005:9
Vidareutbildningsprogram för räddningstjänst:					
Räddningsledare, kurs A	Anställda inom kommunal räddningstjänst	6 veckor	6	Arbetsgivaren	Nej Behörighetsgivande enl. SRVFS 2004:9
Räddningsledning, kurs B	Anställda inom kommunal räddningstjänst	9 veckor	9	Arbetsgivaren	Nej
Räddningsledning, kurs C	Anställda inom kommunal räddningstjänst	5 veckor	5	Arbetsgivaren	Nej
Vidareutbildningsprogram för tillsyn och olycksförebyggande verksamhet:					
Tillsyn och olycksförebyggande A	Anställda inom kommunal räddningstjänst	6 veckor	6	Arbetsgivaren	Nej
Tillsyn och olycksförebyggande B	Anställda inom kommunal räddningstjänst	9 veckor	9	Arbetsgivaren	Nej
Vidareutbildningsprogram för systematiskt säkerhetsarbete:					
Metoder för systematiskt säkerhetsarbete på lokal nivå	Anställda inom stat och kommun	10 veckor	10	Arbetsgivaren	Nej
Leda systematiskt säkerhetsarbete på lokal nivå	Anställda inom stat och kommun	6 veckor	6	Arbetsgivaren	Nej

Källa: SRV; SFS 2003:477; SRVFS 2004:9 *LIA – Lärande i Arbete, dvs. praktik

Uppdragsutbildningar

Räddningsverket arrangerar ett stort antal s.k. uppdragsutbildningar. Benämningen uppdragsutbildning ger intryck av att detta till största del är kurser till helt externa kunder. I själva verket vänder sig större delen av dessa kurser till den kommunala räddningstjänsten som också varit med att utveckla dem (se Bilaga 2). Uppdragsutbildningen skiljer sig från grund- och vidareutbildningen genom att de är organiserade som korta specialkurser på några dagar och de är avgiftsfinansierade till skillnad från grund- och vidareutbildningarna som är anslagsfinansierade.

Tjänstexport

Den fjärde typen av utbildning som Räddningsverket erbjuder är utbildning av andra länders räddningstjänster. Utbildningarna genomförs dels på skolorna där de utländska räddningstjänsterna får tillgång till övningsfält och övningsanordningar – stora övningsfält är en bristvara i det mer tätbefolkade Europa – dels utomlands hos de utländska räddningstjänsterna där de tränas i sin hemmamiljö. Tjänstexporten har varit rätt betydande men skulle kunna växa. Att tjänsteexporten inte har vuxit mer beror på att den i Räddningsverkets prioriteringar kommer i sista hand. Skolorna har endast tillåtit ta sig an dessa uppdrag i mån av tid. Inom CRS har det varit viktigt att ha ett balanserat synsätt mellan anslagsfinansierad utbildning och försäljning (SRV 500-5803-2008).

Övrig internationell verksamhet

Förutom detta direkta samarbete mellan olika räddningstjänster finns inom EU program där räddningstjänsterna kan söka pengar till projekt för samövning och samträning. Räddningsverket har också projekt finansierade av Sida där skolorna utbildar personer från länder utanför EU, t.ex. från Baltikum (innan de baltiska länderna blev EU-länder). Räddningsverkets skolor har i varierande grad medverkat i dessa projekt. Projekten har administrerats av den internationella avdelningen i Kristinehamn.

Restaurang och internat

Kursdeltagarna på Räddningsverkets kurser måste som regel bo på skolorna vilket förutsätter att det finns logimöjligheter.¹ Då övningsfält och utbildningslokaler ligger en bit från närmaste samhälle behövs också restaurang speciellt för lunch, men för de boende, även frukost och middag. Skövde har i dagsläget sin boendedel i S:a Ryd där det också finns restaurang. Där finns även kontoren och vissa utbildningslokaler är lokaliserade hit. Boendet i S:a Ryd består som regel av stora enrumslägenheter med kök. Även övningsfältet Hasslum har en restaurang för luncher och fika. Rosersberg har restaurangen *Tre rosor* i direkt anslutning till sina två förläggningshus Björken och Eken. Rosersberg har tidigare haft mer hotellika logimöjligheter i Slottsområdet, där skolan nu kan hyra in sig vid behov hos en ny hotell- och restaurangentreprenör.

---

¹Det råder dock ingen boplikt, så de som själva betalar sin logi och föredrar annat boende kan välja det.

Även om en del utbildning läggs om till distansutbildning och de utbildningsvolymerna som MSB kommer att beställa inte blir så stora, kommer behovet att kursdeltagare kan få kost och logi i samband med sina praktiska övningar. Aktörer som kommer att konkurrera om de volymer som MSB lägger ut på marknaden behöver således ett nära samarbete med aktörer som kan leverera kost och logi om aktören själv inte vill driva sådan verksamhet.

Utnyttjande av övningsfält

Utnyttjandet av skolornas övningsfält av de kommunala räddningstjänsterna varierar med vilka övningsmöjligheter de själva har. Skaraborgs brandförsvaret har t.ex. ett avtal med Skövdeskolan om att få utnyttja övningsfältet i Hasslum regelbundet och har inte byggt ut någon egen övningsplats eftersom de har haft Hasslum att tillgå. Stockholms brandförsvaret, som har en utbildningsanläggning i Ågesta, saknar vissa utbildningsfaciliteter som inte går att etablera på grund av miljöskäl. Framför allt skapar ruinstaden, kemfältet samt gasolanläggningen i Rosersberg unika möjligheter för Stockholms brandförsvaret att öva i realistiska miljöer. Även Uppsala räddningstjänst som själva har en välutvecklad anläggning, Viktoria, använder Rosersberg på liknande sätt.

Räddningsverkets skolors övningsfält är miljöcertifierade. Närövningsfälten har inte haft samma krav och om dessa ska användas i högre grad för utbildning måste miljöhänsynen ses över.

2.2 Kunder som utnyttjar räddningsskolorna

Skolorna jobbar mot en lång rad kunder såväl inhemska som utländska.

Enskilda

Personer som önskar arbeta inom den kommunala räddningstjänsten, t.ex. som brandman, behöver den tvååriga grundutbildning som Räddningsverket erbjuder i skydd mot olyckor – SMO. Omkring 300 personer antas varje år till denna utbildning. Personer som vill jobba inom sotaryrket och brandskydd behöver de grund- och vidareutbildningar som verket erbjuder. Brandingenjörer måste gå den ettåriga vidareutbildning för att kunna bli räddningsledare. Dessa utbildningar väljs av enskilda studerande och är studiemedelberättigande. Något alternativ till Räddningsverkets skolor finns inte för dessa personer eftersom utbildningarna är författningsskyddade. Det är CRS som bestämmer vilken skola som den sökande ska gå på.

Den kommunala räddningstjänsten

Den kommunala räddningstjänsterna är skolornas främsta kund. Men det är Räddningsverket som har hand om räddningstjänsternas utbildningsbudget och bestämmer omfattning och väljer skola för sådan utbildning. Räddningsverket har monopol på utbildningarna formellt eller praktiskt eftersom inga andra aktörer finns (se ovan Tabellerna 2.1–2.2). Som exempel på en öppen utbildning kan nämnas kursen

Räddningsinsats för deltidbrandmän (omkring 600 personer utbildas per år) vilka utgör en väsentlig del av räddningstjänsten.

Övriga tjänster som den kommunala räddningstjänsten köper av skolorna är:

- utnyttjande av övningsfält med eller utan skolans instruktörer
- utlåning av bilar och utrustning vid stora bränder eller katastrofer
- utnyttjande av slangvätt, verkstad, annan materiel m.m.

Industrins efterfrågan på tjänster

I Skövde har kemindustrin i Stenungssund möjligheter att testa effekterna av sina kemikalier på den miljöcertifierade kemplattformen. Försäkringsbolag och företag använder brandlaboratorierna för att testa hur brandsäkra olika material är. Volvo och Saab skickar sina nya bilmodeller till skolorna för att testa att de redskap som räddningstjänsten har klarar att klippa loss människor som fastnat i bilen vid trafikolyckor.

RK, myndigheter, länsstyrelser, kommuner

Rosersbergs ledningscentral utnyttjas av Regeringskansliet (RK), Krisberedskapsmyndigheten (KBM) och länsstyrelserna för komplexa övningar inom krisledning. SAMÖ 07 genomfördes på Rosersberg. Rosersberg tar regelbundet emot kommunernas POSOM-grupper för utbildning. Rosersberg har också via sitt läge fungerat som mottagande kriscenter vid stora katastrofer som Tsunamin och Estonia-olyckan. Regeringen använder Rosersberg som demonstrationsobjekt när regeringen vill visa utländska gäster vad Sverige gör inom räddningsområdet. Rosersberg har hittills varit den enda skola som utbildar för kärntekniska olyckor, vilka ligger under länsstyrelsernas ansvar.

Internationella kunder

Skolorna utnyttjas av en rad internationella kunder. I Skövde har tjänster utförts för räddningstjänster och företag från Österrike, Tyskland, Frankrike, Slovenien, Holland och Spanien. En del av dessa kunder har kommit till skolan via CRS, en del har skolan fått kontakt med själva på mässor utomlands. Rosersberg har haft ett långvarigt samarbete med Spanien och tack vare sin moderna ledningssamövningscentral och Europas största ruinstad haft en mängd övningar för FN och andra internationella team.

Enligt CRS har försäljningen av utbildningar inom det som verket betecknar "tjänsteexport" ökat de senaste åren. Det finns uppenbarligen ett mycket stort internationellt intresse för Räddningsverkets utbildningar inom flera av de områden som erbjudits och efterfrågan har varit långt större än vad Räddningsverket kunnat tillhandahålla resursmässigt. På Skövdeskolan beskrevs situationen så att skolan kunde ta internationella kunder i mån av tid och lediga resurser. Den anslagsfinansierade utbildningen har prioritet. Inom Räddningsverket har det också förekommit en

diskussion om att sälja hela system av utbildningslösningar för att bygga upp kompetens hos andra räddningstjänster.

Utredaren finner att eventuella ny huvudmän vid skolan i Rosersberg eller Skövde kan fortsätta och utveckla det samarbete som skolorna redan har med internationella kunder. Intresset för svensk räddningsutbildning utomlands är stort och MSB kommer inte med sin minskade skolverksamhet kunna svara upp mot den efterfrågan som finns.

Internationell, nationell, regional och lokal resurs

Räddningsskolorna i Skövde och Rosersberg är således mycket mer än en nationell utbildningsgenomförare. Vid en nedläggning försvinner resurser som blir kännbart utanför den svenska brandmannautbildningen och blir svåra att bygga upp igen om de skulle behövas. Utredaren anser inte att detta faktum har blivit belyst i *Alltid redo!* eller i propositionen. En viss del av skolornas överkapacitet förklaras också av att skolorna har fyllt dessa funktioner och behov som inte finns särredovisade.

Utredaren har lämnat öppet för vilka verksamheter som aktören kan tänka sig att ta över (se vidare avsnitt 6). då intressenter bjudits in att formulera förslag på hur ett övertagande av verksamhet skulle kunna ske i Rosersberg eller Skövde.

2.3 Lärarbehörighet

De instruktörer som arbetar på räddningsskolorna liksom de instruktörer som arbetar inom räddningstjänsten i deras internutbildningar har ingen formell behörighet. De väljs ut och anställs utifrån vad räddningschefer och skolchefer tycker är lämpligt. Säkert eftersträvar skolorna att instruktörerna ska vara lämpliga lärare, vara mycket kunniga på området samt att de ska ha ett viss antal år inom räddningstjänsten, men faktum kvarstår att en formell kravspecifikation för vad som ska vara uppfyllt för en instruktör såväl teoretiskt som praktiskt inte finns. Av detta följer att kvalitet och skicklighet kan variera kraftigt.

Den korta genomgång som utredaren har haft möjlighet att göra, genom intervjuer på skolor och räddningstjänst, tyder på att i stort är lärarnas kompetens bra och inte något stort problem. Vissa räddningstjänster talar dock om varierande nivå på dem som gått SMO-utbildningen och ska anställas. Intressant är att räddningstjänsterna också nämner variationer i kursdeltagarna kunskaper, trots att kursplanerna är nationella. Den skola som omnämns för sina jämna och höga kvalitet är Skövde.

Både skolorna och de räddningstjänster som utredaren har talat med tycker att det skulle vara bra med någon form av formalisering av kraven på instruktörernas förkunskaper och erfarenheter både vad gäller skolorna och internutbildningen på räddningstjänsterna. Inom räddningstjänsten är det inte lätt att få tag på instruktörer då många brandmän föredrar att jobba skift och ligga i beredskap än att ha ett dagligt heltidsjobb som

framförallt innebär att vare ute och informera allmänheten om hur den kan förebygga olyckor och att planera, arrangera och genomföra olika internutbildningar och uppdragsutbildningar.

Om en behörighet skulle införas skulle antagligen statusen hos instruktörerna öka och det skulle bli lättare att rekrytera. Eftersom utbildningen är praktiskt inriktad lönar det sig knappast att kräva alltför många teoretiska högskolepoäng, men grundläggande kunskaper i vuxenpedagogik, krav på att instruktören själv gått igenom de kurser som de undervisar på samt att personen har erfarenhet inom räddningstjänsten från olika positioner ett visst antal år, skulle t.ex. kunna utgöra grunden i en behörighet.

Certifiering av instruktörer är ett alternativ till formella utbildnings- och erfarenhetskrav. Sjöfartsverket, som genomför en del av sina utbildningar hos den kommunala räddningstjänsten, har valt att certifiera de instruktörer och anläggningar som utbildningen genomförs på. Vid certifiering hamnar den faktiska färdigheten att genomföra utbildningen i centrum.

Utredaren finner att kompetenskraven hos lärarna i en statligt finansierad utbildning bör vara fastställda vare sig de arbetar i en statlig skola eller privat. Behörighetskrav för lärarna borde tas fram av skolorna, räddningstjänsten och någon branschorganisation av typen Brandbefälens riksförbund. Formell behörighet eller certifiering kan delas ut av branschen eller av en statlig aktör som MSB.

2.4 Kostnader för verksamheten

Skolorna finansieras till 70 % med anslag och resterande 30 % med intäkter antingen från externa kunder eller internt från Räddningsverkets sakavdelningar. Löner, hyror och kapitalkostnader utgör ca 70 % av kostnaderna och är på kort sikt fasta till sin karaktär. Tabell 2.3 visar kostnadsbilden enligt 2008 års budget i Rosersberg och Skövde.

Tabell 2.3 Budget för skolorna i Rosersberg och Skövde, 2008, mnkr

	Rosersberg mnkr	Andel %	Skövde mnkr	Andel %
Löner	44,0	48	39,1	49
Övriga personalkostnader	1,0	1	0,8	1
Hyror	15,4	17	13,7	17
Övriga lokalkostnader	1,6	2	1,1	1
Kapitalkostnad*	3,6	4	4,2	5
Resor	0,6	1	0,6	1
Köpta tjänster	11,4	12	10,0	12
Varuinköp	8,9	10	6,4	8
Transfereringar**	2,5	3	3,3	4
Övrigt	3,2	3	1,2	1
Summa kostnader	92,2	100	80,4	100
Intäkter	21,2	23	15,3	19

Källa: SRV 500-5830-2008. *Amorteringar och ränta. **Transfereringar avser ersättning till kommuner för kursdeltagare som genomför utbildning i Räddningsinsats.

Utöver utbildning omfattar kostnaderna även konferens- och internattjänster samt medverkan i olika utvecklingsprojekt på uppdrag från sakavdelningarna.

Värdet på skolorna

Enligt CRS är anskaffningsvärdet på anläggningstillgångarna 98 mnkr i Rosersberg och 86 mnkr i Skövde. Det bokförda värdet uppgår till 21 mnkr i Rosersberg respektive 14 mnkr i Skövde. Lagren avseende förbruknings- och kontorsmateriel samt drivmedel uppgår i Rosersberg till 2,7 mnkr och i Skövde till 1,2 mnkr. Utöver detta finns uppgift om ett relativt stort lager med utbildningsmateriel som inte är värderat i redovisningen (SRV 500-5803-2008). Om man väljer att bolagisera skolorna internt borde bokfört värde kunna var riktmärke i överföringen (se vidare avsnitt 6.2).

3. Rosersberg

3.1 Aktuell situation i juni 2008

Rosersberg ligger i Sigtuna kommun ca 30 minuter från Stockholm och 10 minuter från Arlanda. Rosersberg är strategiskt placerat för att kunna betjäna utbildnings- och övningsbehovet hos räddningstjänsterna i Mälardalen (Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Örebro och Västernmanlands län). I Mälardalen bor drygt 3 miljoner människor, dvs. 1/3 av landets befolkning. Kommittén besökte Rosersberg 18 juni 2008.

Skolan hade 2008 en budget på 92,2 mnkr varav 21,2 mnkr eller 23 %, skulle dras in från uppdrag utanför anslagen (se Tabell 2.3).

I Mälardalen och på Gotland finns ungefär 40 % av Sveriges utbildningsbehov av heltidsbrandmän. Bara i Stockholms län finns det 26 kommuner som behöver utbilda sin räddningspersonal. Rosersberg har fungerat som utbildningsplats för dem eftersom skolan är geografiskt tillgänglig. Som nämnts tidigare i avsnitt 2 så används skolornas övningsfält inte bara för grund- och vidareutbildningar i Räddningsverkets regi utan också som extra resurs i räddningstjänsternas egna kontinuerliga internutbildningar.

Skolan hade 26 fasta lärare i juni 2008. I utbildningsverksamheten har det hittills behövts 42 lärare. Tidigare har skolan haft 35 fasta lärare och anlitat 7 personer som timlärare. Skolan har över tiden gjort drastiska neddragningar av personal. På 1980-talet hade Rosersberg 220 anställda som minskades till 75–80 och så har det fortsatt. Skolan har således stor erfarenhet av att anpassa personalstyrkan till verksamheten. Skolan har också halverat sitt lokalbestånd.

Skolledningen var orolig över de SMO-deltagare som skulle påbörja sitt andra år hösten 2008. Lärarna anser inte att distansundervisning är ett fullvärdigt alternativ och menar dessutom att det är lika dyrt ur lärarressurssynpunkt. I mitten av juni rådde stor osäkerhet

angående hyreskontraktet med SFV som skulle gå ut 30 juni 2008 och skulle innebära att skolan skulle vara utrymd till årsskiftet. Räddningsverket ansökte om förlängning fram till 30 juni 2009, i slutet av juni, efter påstötningar från utredaren.

Övningsfältet

Övningsfältet har använts sedan början av 1900-talet. Från början var det skjutfält. Där finns bly, diesel och andra föroreningar i marken. och saneringskostnaderna vid en eventuell avveckling kommer att vara stora. Det finns fortfarande oexploderad ammunition på det gamla skjutfältet. Ansvarsfrågan är klar, det är staten som är skyldig att sanera

Rosersberg har alla anläggningar och utrustning för att bedriva alla Räddningsverkets utbildningar. Några av de anläggningar som finns på Rosersberg är helt unika, dvs. de finns ingen annanstans i Sverige. Dessa är:

- Mästargården där modern unik utrustning finns för hela skorstensfejarutbildningen. Skorstensfejarutbildning bedrivs i Sverige uteslutande i Rosersberg.²
- Ruinstaden som är Europas största. Hit kommer svenska och internationella team och övar inför insatser.
- Möjlighet för övning av kärntekniska olyckor (men lärarkompetensen finns inte längre kvar vid skolan inom detta utbildningsområde).
- CLT – Centrum för ledningsträning i det ombyggda Slottsstallet. Här finns avancerad utrustning för ledningsutbildning och samövning mellan olika myndigheter för att ledande beslutsfattare ska kunna träna sin organisation och samordning vid olika typer av kriser³.
- Läget: Närheten till Arlanda, huvudstaden och Mälardalen med drygt 3 miljoner människor.

Kringliggande kommuner och räddningstjänster har också särskilt poängterat att kemövningsfältet skulle bli svårt att ersätta om Rosersberg skulle läggas ned. Att öva med skarpa kemikalier är något som räddningstjänsten behöver göra regelmässigt. Att få tillstånd för att utföra den typen av övningar som utförs där någon annanstans, är i dag mycket svårt av miljöskäl. Rosersbergs anläggning är miljöcertifierad sedan 2001.

---

² Skorstensfejarmästarnas riksförbund (SSR) menar att det skulle bli en allvarlig dipp såväl i utbildningens kvalitet som i tillgången på skorstensfejare om utbildningen på Rosersberg läggs ned. Att flytta anläggningen är ingen lösning då det skulle kosta att bygga upp och framförallt vara svårt att rekrytera lärarresurser på den nivå som nu i Rosersberg.

³ Konceptet har bl.a. använts av Regeringskansliet och FN samt i olika samövningar där förutom räddningstjänsten, polisen, politiker och länsstyrelserna ingår. I räddningsledarutbildningen kan kursdeltagarna i de här lokalerna regelmässigt samöva samarbetet mellan räddningstjänst och polisen i olika scenarier.

Det finns tre närövningsfält i området: Ågesta (Stockholms brandförsvaret), Viktoria (Uppsala brandförsvaret), och Okvista (S:a Roslagens brandförsvaret). Men de kommunala räddningstjänsterna kommer ändå till Rosersberg för att genomföra olika övningar, framförallt skapar ruinstaden, kemfältet samt gasolanläggningen i Rosersberg unika möjligheter för dem att öva i realistiska miljöer. Det är också på Rosersberg som instruktörerna utbildas.

Internationell, nationell, regional och lokal resurs

Lokalt och regionalt

Kommunen driver Sigtunas Risk- och räddningsgymnasiet på området. Gymnasiet har haft stor glädje av att ligga i anslutning till Räddningsskolan då det kan få tillgång till skolans lärare och praktik. Kommunen funderar också på att flytta omvårdnadsprogrammet hit. Rosersberg har inte nationella brandbilar men ställer upp med fordon och materiell när lokala räddningsskåder behöver, vilket sker rätt ofta. Kommunernas POSOM-grupper övar regelbundet på Rosersberg.

Nationellt

Rosersberg har specialiserats på att genomföra nationella uppdragsutbildningar och övningar särskilt inom ledning av räddningstjänst, störningar i samhällsviktig verksamhet och kärntekniska olyckor. Därför har skolan utvecklat sitt Centrala samverkanskurser (CSK)-center där räddningstjänst, länsstyrelse, polis, och andra myndigheter regelmässigt samövar. Större övningar med regeringskansliet och olika myndigheter arrangeras också. SAMÖ07 arrangerades på Rosersberg.

Skolan är också demonstrationsobjekt och tar emot internationella gäster när regeringen vill visa andra länder på vår beredskap för olyckor och kriser.

Internationellt

Rosersbergs har haft ett mångårigt samarbete med den spanska räddningstjänsten och utbildat dess anställda. CSK-centret och ruinstaden har använts av FN och andra internationella organisationer för olika övningar.

3.2 Konsekvenser av en avveckling

Det vore av intresse att en ny huvudman tog över i Rosersberg eftersom utredaren ser en rad negativa konsekvenser av en avveckling:

- Försämrade kompetensförsörjning till räddningstjänsten i Stockholm och Mälardalen
- Sämre kvalitet om utbildning sker på distans och sämre tillgänglighet
- Avancerat övningsfält för kommunala räddningstjänster försvinner

- Möjligheten till utbildning på områden där skolan i Rosersberg varit specialiserad – ledning av räddningstjänst, störningar i samhällsviktig verksamhet, kärntekniska olyckor – försvinner
- Större kostnader i tid och pengar för kommuner och anställda då utbildningarna inte längre blir tillgängliga i Mälardalsområdet där 40 % av alla heltidsbrandmän finns

Ekonomiska konsekvenser

I SOU 2007:31 (sid. 205) redovisas uppskattningar som visar att den direkta avvecklingskostnaden för Rosersberg skulle vara 136 mnkr. Detta belopp inkluderar enligt källan de direkta kostnaderna av uppsägning av personalen, hyror, restvärde, avflyttning, rivning. SOU:n anger att miljösanering ingår, men Räddningsverket förnekar detta. Enligt CRS har provtagning påbörjats för att ge underlag för analys och förslag till åtgärder,

De samhällsekonomiska kostnaderna i form av att de som vill studera SMO, räddningstjänsterna och andra av Rosersbergs kunder får ökade kostnader samt att kommunerna får sämre tillgänglighet för denna utbildning i Mälardalen tillkommer. Likaså att personal med unik kompetens försvinner från branschen.

3.3 Intressenter och förslag

Skolans syn

En förutsättning för att delar av skolan ska bestå i annan regi är att MSB tar ett ansvar för att lägga ut beställningar på marknaden och skolan måste veta hur mycket den kan räkna med under några år. I den tentativa framtidsplan skolan hade gjort antas att en del av den tidigare beställningen från Räddningsverket ligger kvar och att skolan under de första 3–4 åren successivt ska kunna bygga en marknadsandel hos övriga kunder och öka övriga beställningar. Därefter kan den statliga beställningen minska.

Förutom utbildning föreslås att förläggningarna i Björken och Eken öppnas för hotell-/vandrarhemsgäster, utveckla restaurangverksamheten där, sälja kurser i krishantering till kommunerna (vilket skolan redan gör) och öka den internationella verksamheten.

Kommunen

Kommunen är intresserad av att utbildningsverksamheten och övningsområdet finns kvar. Kommunen driver redan Räddningsgymnasiet på området och har övervägt att flytta fler linjer hit. Kommunen är också intresserad av att annan verksamhet växer fram på området. En hotell- och restaurangentreprenör har redan påbörjat en hotell- och restaurangverksamhet i slottsområdet.

Övriga aktörer som vill samarbeta med ny aktör

Vid besöket på skolan överlämnades en lista över olika aktörer som gärna vill samarbeta med skolledningen eller en ny aktör i någon form av fortsatt verksamhet på skolområdet. Bland dessa återfanns:

- Sigtuna kommun
- Stockholms brandförsvär
- Attunda brandförsvär
- Svenska Brandskyddsföreningen
- Stockholms Länspolis
- Karolinska institutet
- Combitech (Saab)
- BAE Systems
- Folke Bernadotteakademin
- Sveriges skorstensfejarmästares riksförbund
- RaymondSonBolagen
- Livgardet

4. Skövde

4.1 Aktuell situation i juni 2008

Kommittén besökte Skövde 16–17 juli. Skövde räddningsskola är en välfungerande skola som fortfarande är i full drift. Skolan har mycket egna uppdrag till utländska företag och räddningstjänster trots att skolan inte bedriver någon marknadsföring. Under vårt besök anlände en grupp från Tyskland. Det utländska team framförallt uppskattar är det stora övningsfältet i Hasslum (125 ha) och att allt finns samlat på ett ställe – möjlighet att träna farliga ämnen, kommunikationsolyckor, brandskydd, en sammanhängande brandmansutbildning etc.

Mellan 2003 och 2005 halverades personalstyrkan från 150 till 75 personer. Enligt Räddningsverket hade skolan för 2008 en budget på 80,4 mnkr. Av detta drar skolan in 15,3 mnkr, 19 %, i intäkter från andra beställare än CRS (se Tabell 2.3).

Skolan är lokaliserad dels till övningsfältet i Hasslum dels till undervisningslokaler och bostäder i Södra Ryd. Hasslum ägs av statliga Specialfastigheter i Sverige AB, medan Södra Ryd ägs av ett privat fastighetsbolag, Din Bostad. Skolan menar att den skulle kunna avyttra S:a Ryd och hyra rum på stan för sina internatgäster. Eventuellt behövs kontor och undervisningslokaler då byggas på övningsfältet.

Skövdeskolan är fullt utrustad för att bedriva alla led i Räddningsverkets grund- och vidareutbildningar och de flesta uppdragsutbildningar. Dessutom har kursdeltagarna

möjlighet att öva i anläggningar som är av *nationellt* intresse eftersom de är unika för Sverige:

- Räddning ur fastighet med långa tunnelgångar (simulering av bl.a. kabelrack , som ofta finns i tunnlar)
- Kommunikationsolycka med X2000
- Rökdykarsimulator där ett brandförlopp med brandgasbekämpning kan simuleras fullt ut. (Har tillkommit i ett samverkansprojekt med Högskolan i Skövde)
- En miljöcertifierad sammanhängande industrikemikalieplattform där såväl räddningspersonal som industri kan träna med skarpa kemikalier, t.ex. ammoniak
- Miljöbil – en lastbil med specialutrustning för hantering av kemikalieolyckor. Den bilen ingår bl.a. i ett regionalt kemikalieolycksresponsystem

Kommunens syn

Skövde kommun understödjer att verksamhet vid skolan i Skövde blir kvar i någon form. Kommunen har fått in olika former av intresseanmälningar/uttalat stöd från räddningstjänstförbund och företag i Götaland (se Tabell 4.1).

Övningsfältet i Hasslum ingår i kommunens framtidsplan och säkerhetsplan. Kommunen fortsätter att ha en skyddszon runt fältet där bebyggelse inte får förekomma. Tidigare har kommunen t.o.m. köpt närliggande fastigheter då ägarna klagat på rök och brandluft. Övningsfältet är i sin helhet miljöcertifierat och kommunen ser det som en nationell resurs. Om skolan vill avveckla S:a Ryd, ser kommunen inget problem med att ta över hyreskontraktet, eftersom behovet av bostäder är stort i kommunen.

4.2 Konsekvenser av avveckling

Konsekvenser av en avveckling blir liknade dem i Rosersberg (se avsnitt 3.2). I stället för Stockholmsområdet och Mälardalen är det Göteborgsområdet och Västra Sverige som drabbas. Det är därför angeläget att hitta en lösning där Skövdeskolans tjänster kan leva vidare i annan regi. Möjligheten till övning med farliga kemikalier på Skövdes unika heltäckande kemikalieplattform försvinner. Skillnaden jämfört med Rosersberg är att det blir svårare för personalen i Skövde att hitta annan sysselsättning än för personalen i Rosersberg

En lång rad aktörer har uttalat sitt stöd för skolan och samarbetar gärna om verksamhet blir kvar. Enligt Skövde kommun har följande organisationer/företag gett sitt stöd för att skolan ska vara kvar eftersom de skulle beröras negativt av en avveckling (Tabell 4.1).

Tabell 4.1 Organisationer som berörs av huruvida verksamhet blir kvar i Skövde eller inte

Räddningstjänsten Falköping	Räddningstjänsten Östra Skaraborg
Räddningstjänsten Mark	Räddningstjänsten Alingsås
Räddningstjänsten Åmål/Bengtstors	Räddningstjänsten Uddevalla
Räddningstjänsten Klarälvdalen	Räddningstjänsten Karlstadregionen
Räddningstjänsten Jönköping	Räddningstjänsten Storgöteborg
Räddningstjänsten Torsby	Nerikes Brandkår
Norra Älvsborgs Räddningstjänstförbund	Räddningstjänsten Lindesberg

Västra Götalands Brandbefälsförening	Brandskyddsföreningen Skaraborg
Vattenfall Stenungsund	Bosch Germany
Borealis Stenungsund	Akzo Nobel Stenungsund
Perstorp OXO Stenungsund	INEOS Stenungsund
Bohus Eka Kungälv	Stenungsunds Hamn
Polisen	Skövde kommun
Falköpings kommun	Karlstad Universitet
Örebro Universitet	Volvo Powertrain
Länsförsäkringar	Vägverket Färjerederiet

Källa: Skövde kommun, juni 2008

Dessutom ingår Skövdeskolan i civil-militär samverkan i regionen med Försvarens regementen, Skaraborgs flygflottilj och Högskolan i Skövde. Samverkansgruppen vill utveckla ett regionalt Centrum för Krishantering. De har redan gemensamma övningar och diskuterar samverkan i utbildning.

Ekonomiska konsekvenser

Räddningsverkets uppskattningar visar att den direkta avvecklingskostnaden av Skövde skulle vara 119 mnkr. (SOU 2007: 31, sid. 205). Avvecklingskostnaderna inkluderar de direkta kostnaderna av uppsägning av personalen, hyror, restvärde, avflyttning och rivning. Huruvida miljösanering ingår är oklart. Precis som i fallet med Rosersberg måste en utredning göras för att man ska få reda på vad avvecklingskostnaderna egentligen är.

De samhällsekonomiska kostnaderna i form av att personalen förlorar sina arbeten och kommunerna och andra av Skövdes kunder får ökade kostnader samt att de får sämre tillgänglighet för denna utbildning i Västra Sverige tillkommer.

4.3 Intressenter

Skolledningen i Skövde är intresserad av att fortsätta verksamhet vid skolan. Under sommaren har skolledningen diskuterat med olika partners om ett möjligt samarbete. Sex olika intressenter hörde av sig i juni till kommittén eller skolan:

- *Autokaross i Floby AB* Autokaross är ett företag med säte i Floby. Företaget har producerat räddningsfordon sedan 1930-talet.
- *CBRN Academy* CBRN Academy AB är ett företag med säte i Göteborg som producerar utbildningar och utvecklar system för sanering inom CBRN (kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot och risker).
- *Dräger* Det multinationella företaget Dräger har under en tid utbildat personal och testat utrustning på Skövde räddningsskola. Dräger är ursprungligen ett tyskt företag (etablerat 1888) som producerar andningsmasker, dykarutrustning, narkosapparater, kemiska skyddsdräkter etc. Huvudkontoret ligger i Lübeck och företaget har kontor bl.a. i USA, Sverige, England. Dräger hyr även ut och säljer mobila övningssanordningar för brandkårer.

- *Falck Falck* är ett stort danskt företag som säljer bevaknings- och räddningstjänster.
- *Skaraborgs brandkonsult AB* Skaraborgs Brandkonsult är ett fåmannaföretag i Skövde som sysslar med brandskyddsinspektion och liknande.
- *Ultra/Partner Education* är ett stort utbildningsföretag.

Samtliga intressenter som tagit kontakt med kommittén, skolan eller kommunen fick möjlighet att lämna in en intresseanmälan, enskilt eller tillsammans med skolledningen, om de vill ta över verksamhet vid Skövdeskolan och lämna in den 10 augusti. En sammanställning av dessa intresseanmälningar finns i avsnitt 6.

5. Från statligt monopol till en marknad för säkerhets- och räddningsutbildning?

5.1 Nuvarande organisation av skolverksamheten och skäl för förändring

I den nuvarande organisationen av skolverksamheten är skolorna helt integrerade i Räddningsverket. De tillhör CRS som organiserar antagningen till alla utbildningar och det är CRS som bestämmer hur många kursdeltagare som ska utbildas vid varje skola, skolornas budget och investeringsutrymme. Detta har t.ex. lett till att skolorna har haft ungefär 25 % var av SMO-deltagarna, vilket inte återspeglar kursdeltagarnas förstahandsval (SRV 500-6056-2005), sid. 17). Det finns inte tillstymmelse till ekonomisk konkurrens mellan skolorna utan resurser och kursdeltagare delas ut enligt administrativa principer.

Skolorna verkar ha haft en viss flexibilitet vad gäller egna kunder från utlandet och industrin. Dessa har kunnat köpa tjänster hos skolorna under perioder då skolan inte har varit upptagen av utbildning och uppdrag från CRS. CRS har naturligtvis hållits informerad om skolornas verksamhet och inkomster från skolornas egna kunder har räknats in i de nationella uppdrag och den tjänsteexport som skolorna bedriver.

Det är allmänt svårt att förbättra resultatet hos en enhet i en större organisation om den inte har ett verkligt resultatansvar och kan påverka såväl sina intäkter och kostnader. Skolorna har t.ex. inte kunna marknadsföra sig och lockat till sig fler kursdeltagare eller markant öka sina volymer av uppdragskurser nationellt och internationellt. Incitamenten att minska kostnaderna är också svaga om en enhet i en större organisation inte vet om den själv får del av effektivitetsvinsten.

Organisationen för skolverksamheten vid Räddningsverket har utretts ett otal gånger alltsedan Räddningsverket bildades 1986 och den nationella räddningstjänstutbildningen skapades (se Bilaga 3). Det gemensamma för dessa utredningar är att de försöker hitta lösningar och förbättringar på övervägande *ekonomiska* problem genom *administrativa*

metoder. Upplägget har varit att skolorna ska vara knutna till Räddningsverket. Alternativt att skilja skolorna från myndigheten och låta dem verka självständigt med eget resultatansvar verkar inte ha funnits på dagordningen.⁴

Det är rätt ovanligt att en sakmyndighet driver utbildning för andra än sin egen personal. De flesta myndigheter nöjer sig med att på annat sätt påverka innehåll och kvalitet i de utbildningar som vissa för myndigheten intressanta yrkesgrupper ska ha. Myndigheten för kvalificerad yrkesutbildning (KY), Högskoleverket och Socialstyrelsen utarbetar och fastställer normer och utövar tillsyn för de utbildningar de ansvarar för. De bedriver inte själva utbildning.

Flera av de myndigheter som traditionellt drivit egna utbildningar, inklusive grundutbildningar för egen personal, omorganiserar nu. Försvarsmakten låter Försvarshögskolan under Utbildningsdepartementet ta hand om officersutbildningen. Polisen driver del av Polishögskolan i samarbete med Växjö och Umeå universitet. Säpochefen har uttalat att all polisutbildning borde utformas som högskoleutbildning utan garanterad anställning. Banverket har slutat utbilda tågförare och tågförarutbildningen är numera en KY-utbildning. Kustbevakningen, som ibland nämns som parallell till Räddningsverket, utbildar bara sina egna anställda (aspiranter) i färdigheter som är specifika för verket. Grundutbildningen har dessa från andra skolor.

Utredaren har frågat sig och andra varför utbildningen för kommunal räddningstjänst endast ska drivas av en ensam statlig aktör och inte funnit något svar. Att man genom denna organisation har en enhetlig utbildning för räddningstjänsten är inte tillräckligt argument, eftersom enhetligheten och kvalitetssäkringen kan upprätthållas även utan att den statliga myndigheten själv driver utbildningen. Statlig finansiering är självklar, som i andra utbildningar, men genomförandet kan med fördel spridas till andra utanför myndigheten. Anledningen till att organisationen av räddningsutbildningen ser ut som den gör har framförallt historiska orsaker och går följaktligen att ändra på.

5.2 Marknadslösning

Utredaren ser således inga principiella hinder för att låta andra än staten bedriva de utbildningar och andra verksamheter som idag bedrivs på Räddningsverkets skolor. Flera av utbildningarna är författningsreglerade (se Tabellerna 2.1 och 2.2), men dessa författningar kan ändras. Viktigt är naturligtvis att de anordnare som ska bedriva utbildningarna är certifierade eller på annat sätt behöriga i den meningen att de besitter nödvändig kompetens och kan bedriva utbildningarna på ett kvalitetsmässigt och säkert sätt. Lärarkompetensen hos dem som ska undervisa på utbildningarna måste säkerhetsställas genom formella krav eller behörighet. Miljöaspekten ska heller inte glömmas bort.

---

⁴ Utredaren undrar t.ex. varför alternativet att varje skola ombildas till ett statligt AB inte har prövats? Skolorna hade då kunnat konkurrera om Räddningsverkets beställningar och fått anpassa sig till marknaden. Detta hade lett till marknadsmässig dimensionering, offensiv satsning på andra kunder och situationen där skolor måste avvecklas hade kunnat undvikas.

Skolornas övningsfält är samtliga miljöcertifierade. Närövningsfält har inte samma standard i detta avseende. När utbildning ska handlas upp måste MSB vara tydliga i sina krav och det krävs också tillsyn. Hur en beställar-utförarmodell (BUM) kan utformas beskrivs i avsnitt 5.3.

Statliga beställningar är grunden för att få igång en marknad för privat producerade utbildningstjänster inom räddningsområdet. Detta beror på att staten har haft ett monopol under över 20 år och staten äger också de utbildningskoncept som räddningstjänsten och andra kunder efterfrågar. Vill staten att det ska finnas duktiga och kompetenta anordnare utanför de egna skolorna måste beställningarna hålla viss volym och det måste vara förutsägbart vilka utbildningar som MSB kommer att upphandla.

Eftersom Riksdagen valt att behålla två stora skolor i statlig regi uppstår en konkurrens-
mässigt svår situation.⁵ Skolorna i Revinge och Sandö blir en del av MSB precis som de fyra skolorna var delar av Räddningsverket. MSB ska agera beställare mot aktörer ute på marknaden samtidigt som MSB ska se om sina egna skolor. Risken är att MSB behåller så mycket som möjligt av utbildningen inom myndigheten istället för att verka för att marknaden stimuleras och att nya aktörer etablerar sig.

Finns det nationella andra aktörer som kan erbjuda liknande utbildningar?

I *Alltid redo!* förleds läsaren att tro att det finns en stor mängd andra aktörer som snabbt skulle kunna börja driva räddningstjänstutbildning bara detta blev möjligt.

Slutsatsen från denna utredning är att det i dagsläget inte finns andra aktörer, utom de som skulle kunna driva verksamhet vidare med kompetensen vid skolorna i Rosersberg och Skövde, som direkt skulle kunna leverera räddningsutbildning med den kvalitet och nivå som har utmärkt Räddningsverkets utbildningar hittills.

Räddningsverket har fått in intresseanmälningar om att bedriva räddningstjänstutbildning från räddningstjänsten i Kalmar kommun, räddningstjänsten i Uddevalla kommun och Doctus AB. Intresseanmälningarna avser främst kursen Räddningsinsats för deltidsbrandmän. Andra räddningstjänster som utredaren har besökt visar ett tveksamt intresse för att ta sig an större utbildningar. Ett hinder för att kommunala räddningstjänster ska kunna bedriva utbildningar på uppdrag av MSB är Kommunallagen⁶ och räddningstjänsterna måste antagligen, som utredaren ser det, organisera sig i bolag eller bilda räddningstjänstförbund för att kunna konkurrera på lika villkor som andra aktörer.

---

⁵ När marknaden utvecklas kommer de två statliga skolorna bli alltmer av en konkurrensbegränsning och hämsko på marknadens utveckling.

⁶ 7 § i Kommunallagen säger: ”Kommuner och landsting får driva näringsverksamhet, om den drivs utan vinstsyfte och går ut på att tillhandahålla allmännyttiga anläggningar eller tjänster åt medlemmarna i kommunen eller landstinget.”

Den risk-, säkerhets-, räddningsutbildning som kan hittas på Internet utgörs av vissa utbildningar i företagssäkerhet, allmänna riskbedömningar och krishantering. De företag som bedriver dessa företagssäkerhetsinriktade utbildningar har inte den tekniska kapacitet och personella kompetens som krävs för att genomföra Räddningsverkets utbildningar.

Det finns naturligtvis enskilda moment inom områden som t.ex. ledning, hälsa och krishantering som är allmänna och inte kräver en hel räddningsskola för att kunna genomföras, men räddningstjänstens personal och även andra myndigheter har anlitat räddningsskolorna eftersom de utbildar på dessa områden med speciell inriktning på krisberedskap och räddningstjänst. Räddningsverket köper redan i dag in utbildningsinsatser från andra aktörer för vissa delmoment, t.ex. från högskolor.

En del försäljning av utbildningstjänster i mindre skala förekommer av individuella brandkårer och räddningstjänster. Det rör sig om korta kurser över några timmar eller en dag i t.ex. Heta arbeten; Brandskyddsutbildning; Anläggningsskötare automatiska brandlarm; Hjärt- och lungräddning; Intern brandskyddskontrollant. Utredarens bedömning är att härifrån till att ge regelrätta utbildningar är det ett stort kliv. Samtidigt kan det förväntas att om en marknad öppnas så kommer nya aktörer att etablera sig och utvecklas.

Andra kunder på marknaden

Nya huvudmän på skolorna i Skövde och Rosersberg, liksom eventuella andra aktörer på marknaden, behöver naturligtvis en vidare kundkrets än MSB. Från de diskussioner som utredaren fört med skolledningarna under uppdraget framgår att det finns en potential att exploatera hos såväl nationella som utländska kunder. Med ordentlig marknadsföring (i meningen kontaktskapande åtgärder, medverkan på mässor etc.) borde framförallt det utländska kundunderlaget kunna ökas väsentligt. Försäljning av räddningsutbildning till andra länders räddningstjänster borde vara särskilt intressant. Industrins behov att testa olika produkter och utbilda personal som ska jobba med farliga ämnen är en annan nisch att utveckla.

Lokal och regional efterfrågan på olika typer av tjänster räddningsskolorna tidigare har utfört är viktig. SMO-deltagare och kursdeltagare på andra kurser har historiskt föredragit att studera så nära bostadsorten som möjligt. Nya spelare i Rosersberg och Skövde, samt andra nya aktörer, blir viktiga för att utbildningen ska vara tillgänglig. Att ge utbildning hos kunden kan bli en ny trend som nya aktörer utan tillgång till stora övningsfält kan utveckla.

Införande av mer distansutbildning i olika utbildningar öppnar för spännande kombinationer där en teoretisk utbildare kan samarbeta med en praktisk som har tillgång till ett övningsfält. Nya aktörer på Rosersberg och i Skövde har naturligtvis stora möjligheter att hävda sig i denna konkurrens med kompetens och miljöcertifiering.

Utredaren menar att nya aktörer kommer att etablera sig och utvecklas på räddnings-tjänstmarknaden om

- de hittills statliga utbildningarna avmonopoliseras
- MSB lägger ut en stadig volym beställningar varje år
- aktörerna marknadsför sig mot lokala och regionala kunder och studerande
- aktörerna marknadsför sig mot nationella kunder
- aktörerna marknadsför sig för utländska kunder.

Utredaren finner vidare att nya huvudmän som tar över del av verksamheten i Rosersberg och i Skövde skulle kunna spela en avgörande roll för utvecklingen av marknaden då de antagligen kommer att kunna bedriva utbildning och erbjuda tjänster på samma nivå som de kvarvarande statliga skolorna. De kan bli attraktiva och reella privata alternativ till Revinge eller Sandö samt sätta en standard för att de privata alternativen ska hålla minst samma kvalitet som de statliga.

5.3 Beställar–utförarmodell (BUM)

En BUM är aktuell i fall när den slutliga kunden och producenten av varan eller tjänsten av olika orsaker inte kan genomföra en marknadstransaktion direkt. En vanligt förekommande orsak är att stat och kommun på olika sätt vill styra tillgängligheten och fördelningen av tjänsten hos medborgarna.

För att en BUM ska fungera måste beställare och utförarfunktionerna vara tydligt separerade. Det bästa är om beställaren inte har någon som helst bindning till utföraren i form av ägarintressen eller ekonomiska eller andra intressen. Beställaren ska inte ha ett direkt arbetsgivaransvar för utföraren. Beställaren kan heller inte konkurrera med utföraren om samma eller liknande tjänster. Beställaren ska klart och tydligt specificera de krav som ställs på utföraren och vilka resultat som ska levereras så att slutkonsumenten som efterfrågar tjänsten blir nöjd. Beställaren måste också följa upp och utvärdera, eventuellt utöva tillsyn, att tjänsten levereras i enlighet med de kontrakt som har slutits.

De vanligaste exemplen på BUM finns i kommunal verksamhet där kommunen är skyldig enligt lagar och politiska beslut att ge kommuninvånarna viss service. Kommunen behöver dock inte nödvändigtvis utföra tjänsten i egen regi. Tidigare var kommunerna utförare och producenter av all barnomsorg, äldreomsorg, avfallshantering etc. Sedan 1990-talet är det vanligt att kommunen uppträder som beställare av dessa tjänster som produceras av privata företag som är utförare. Kommunen, i egenskap av beställare, beställer via ett upphandlingsförfarande t.ex. vårdplatser hos en privat producent, som är utförare av tjänsten. Eller så använder kommunen kundvalsarrangemang (se nedan) som skolpeng. Anledningen till att medborgarna inte kan köpa tjänsterna direkt från utföraren är att det finns demokratiska beslut om att kommunen ska tillhandahålla tjänsten till alla som behöver den och att den helt eller delvis finansieras gemensamt, via skattsedeln. Kommunen beställer (genom upphandling) och finansierar tjänsten för medborgarnas –

kundens – räkning. Utföraren – producenten – levererar och det blir ett trepartskontrakt mellan kunden, kommunen och utföraren.

I många fall har också kommunerna arbetat med BUM internt. Det vill säga en del av kommunen agerar beställare av en tjänst gentemot en annan del av kommunen som agerar utförare. Poängen med detta arrangemang är att olika delar i kommunen specialiserar sig och kommunen får en tydligare bild av vad genomförande av olika tjänster kostar, olika funktioner i kommunen får tydligare roller och organisationen blir effektivare: Beställaren definierar vad som ska göras, vilka resultat som ska uppnås och följer upp detta. Utföraren koncentrerar sig på själva produktionsprocessen, vilket möjliggör effektiviseringar och kvalitetssäkring.

MSB kan använda denna modell även mot de egna skolorna, men då bör skolorna helst utgöra egna resultatenheter eller bolag, och beställarfunktionen måste vara strikt avskild från skolorna.

Konkurrensutsättning

Det är osäkert hur etableringen av nya aktörer kommer att påverka de statliga skolorna. Konkurrensutsättning används i den kommunala sektorn för att öka kvaliteten och effektiviteten i kommunal service. Andersson (2002) menar att det viktiga är själva *konkurrensutsättning* för att positiva resultat ska nås, vilket alltså även kan ske mellan aktörer inom den offentliga sektorn. Ägarformen är inte avgörande. Andra studier pekar på liknande resultat. I Storbritannien ledde införandet av obligatorisk upphandling av kommunala aktiviteter till en sänkning av kostnaderna med 15 % (Karlsson, 2005).

Huruvida de statliga skolorna blir konkurrensutsatta eller ej beror på hur stor volym och vilka utbildningar som MSB väljer att lägga ut på marknaden. För att det ska gå att fastställa vad som är rätt pris på de utbildningar som MSB producerar behövs en marknad med flera konkurrerande aktörer för just de utbildningarna. Så länge som de statliga skolorna har monopol på vissa utbildningar går det inte att fastställa vad utbildningarna borde kosta kunden.

Kundval – skolpeng

Fler aktörer ökar mångfalden och valfriheten hos kunden. Ett finansieringssystem som ger slutkunden det avgörande beslutet om var utbildningen ska bedrivas är skolpeng. Detta kundvalsystem tillämpas i andra utbildningssystem och innebär att pengarna följer kunden. Staten/kommunen kan fortfarande ha kontroll över utförarnas kvalitet och kompetens genom att begränsa kundens valmöjligheter till de skolor som uppfyller kraven för utbildningen. Betalning till skolan sker då den som utnyttjar tjänsten har antagits. Genomföraren är också ibland bunden av att en viss andel av eleverna måste bli godkända. Därigenom blir också den slutliga kunden delaktig i kvalitetskontrollen av utföraren.

Skolpeng och andra kundvalsarrangemang är de som bäst påverkar kvaliteten och är helt överlägsna vad gäller valfriheten för kunden.

5.4 Från monopol till marknad?

Den förändring som utbildningsverksamheten inom säkerhets- och räddningsområdet står inför är den största sedan Räddningsverket bildades. Den statliga delen av verksamheten koncentreras till två platser och för första gången sedan 1986 ges privata alternativ möjlighet att bidra till denna verksamhet. Om MSB på allvar kommer att öppna upp för en utbildningsmarknad inom detta område gagnas på sikt kunderna som får bättre tillgänglighet, MSB:s skolor som kan delegera utbildningsgenomförandet till andra och syssla mer med EU-samarbete och metodutveckling och staten som kan få en mer tillgänglig och kostnadseffektiv utbildning. Konkurrensutsättning har i den kommunala världen såväl i Sverige som utomlands gett goda resultat såväl på effektiviteten som kvaliteten i olika verksamheter.

Poängen med att öppna marknaden för konkurrens är att uppnå ökad ekonomisk effektivitet i form av lägre kostnader, sänkta priser, höjd kvalitet samt mångfald och ökad valfrihet. Konkurrensutsättning av utbildningen torde således underlätta för MSB att uppnå den av riksdagen beslutade besparingen i verksamheten.

Från 30 till 7 % eller från 7 till 30 %?

Initialt är MSB:s strategi mycket försiktig vad gäller att öppna utbildningar för andra aktörer. CRS kom i maj med en studie om skolverksamheten 2009–2011 (SRV 500-4128-2008) som beskriver tre alternativ för hur MSB skulle kunna fördela utbildningsgenomförande mellan egna skolor och marknaden: 90 %–10 %, 70 %–30 % och 50 %–50 %. I juli bad MSB-kommittén CSR att utveckla alternativet 70–30, dvs. att 70 % av utbildningen skulle ligga inom MSB och 30 % utanför. CRS skulle i detta uppdrag också minska budgeten för utbildningen från 243 mnkr till 200 mnkr.

CRS rapport (SRV 500-7309-2008) presenterades den 15 augusti. I enlighet med denna rapport skulle de utbildningsvolymen som planeras att läggas ut motsvara 13 % (dvs. rätt långt från de runt 30 % som efterfrågats) av de totala utbildningsdagarna och 18,5 % (ca 40 mnkr) av den totala utbildningsbudgeten, vilket är 20 mnkr lägre än vad som förväntats.

CRS har i samband med detta ökat utbildningsvolymen vid de egna skolorna med 36 % jämfört med den anslagsfinansierade volymen 2008 och låtit lärarna öka med 15 personår i Revinge och Sandö. Trots detta ska lärartimmarna reduceras med 10 % på alla kurser. Den totala utbildningsmängden har minskats från 176 000 till 153 000 utbildningsdagar (–13 %). Valet att minska volymen vid en anpassning är typiskt monopolistiskt beteende.

MSB-kommittén föreslår också att vidareutbildningskurser som tidigare varit anslagsfinansierade från och med 2009 ska avgiftsbeläggas. De enda utbildningar som ska beställas av andra aktörer är Räddningsinsats (för deltidsbrandmän, ändrat från ursprungliga 19 kurser till 10) och de två författningsskyddade utbildningarna för skorstensfejare.

I september meddelades utredaren att skorstensfejarutbildningarna skulle läggas hos Sandöskolan, vilket innebär att endast 7 % av den total utbildningsvolymen kommer att upphandlas (26 mnkr). I praktiken innebär detta att större delen (79 % eller 34 mnkr) av den 43 mnkr besparing som skulle göras på utbildningen har gjorts på den del som skulle erbjudas marknaden.

Om beställningar av utbildningen Räddningsinsats till en kostnad av 26 mnkr räcker för att locka fram bra hållbara aktörer återstår att se. Det faktum att endast en räddningstjänstutbildning läggs ut innebär att MSB:s skolor och de andra aktörerna lever i skilda världar och det statliga monopolet består. De övriga utbildningar som ges av MSB:s skolor konkurrensutsätts inte. Följaktligen är det svårt att se hur den ekonomiska effektiviteten inom de egna skolorna skulle kunna förbättras och det går fortfarande inte att fastställa vilket pris som marknaden vill ge för MSB:s utbildningar.

Företrädare för skolorna i Rosersberg och Skövde har framfört att det är svårt att få lönsamhet om man ska driva Räddningsinsats som enda utbildning. Denna utbildning behöver kombineras med t.ex. SMO-utbildningen för att genomföraren ska kunna driva verksamhet affärsmässigt. Det finns således en risk att om beställningarna inskränks till endast Räddningsinsats så är detta inte tillräckligt intressant för nya aktörer och dessa väljer att inte lämna några anbud.

CRS-rapporten antyder dock att det skulle finnas en målsättning att komma upp i 30 % beställd utbildning. För att marknaden ska utvecklas behöver MSB ange tidsplan och vilka utbildningar som står i tur. Utredaren menar att det till att börja med vore rimligt att släppa SMO-utbildningen som är en grundutbildning och som borde ligga utanför sakmyndigheten. Om staten slutar arrangera denna utbildning kan privata och kommunala aktörer som ger den, ansöka om att den blir en KY-utbildning. Viss samfinansiering krävs då utbildningen kostar mer än det maximala som KY-myndigheten betalar, men det skulle innebära att MSB:s kostnader för denna utbildning kraftigt minskade.

6. Intresseanmälningar från aktörer och förslag till hur överföringen kan genomföras

6.1 Intresseanmälningar för att ta över verksamhet

Utredaren lämnade i juli ett frågeunderlag till intressenter som hörde av sig till skolorna, kommunerna eller till kommittén. Enligt detta skulle intressenterna presentera sitt företag, partners och sina visioner för vilken verksamhet som skulle bedrivas vid skolorna. Viss finansiell information efterfrågades (omsättning, antal anställda etc.) också för att kommittén skulle kunna göra en första bedömning av hur pass seriös aktören var. Tabell 6.1 beskriver vilka intressenter som lämnade in intresseanmälningar för att ta över verksamhet vid någon av skolorna. Intresseanmälningarna gick igenom på ett möte den 18 juni med MSB- och Avvecklingskommittén.

Tabell 6.1 Sammanställning av intresseanmälningar för att ta över verksamhet i Rosersberg eller Skövde

Namn	Vision
Rosersberg	
SSR – Sveriges skorstensfejares riksförbund	Fortsätta tidigare grund- och vidareutbildningar. Arrangera uppdragsutbildningar
Räddningsskolan Stockholm/Rosersberg	Fortsätta i mindre skala; Utbildning; Utbildningsstöd; Hotell & restaurang; Samverkan med 2 andra aktörer på området.
Skövde	
Falck	Led i internationell expansion, det behövs lokala skolor till kunderna i olika länder Specialisering vid varje skola Även medicinskt och Första hjälpen
CBRN Academy	Vill göra allt. Skapa Center of excellence på räddningsområdet.
Skövdeskolan & Autokaross	Vill utveckla ett helhetskoncept för kunderna med utbildning, materiel, testning, support Utprovning av system (kem, bilar, brand)

Utredaren har varit i kontakt med samtliga intressenter och funnit att de är seriösa och intresserade av en fortsatt diskussion om regeringen bestämmer sig för att gå vidare. Vissa intressenter har trots att staten skulle kunna göra eftergifter vad gäller t.ex. garanterade statlig beställningar, men utredaren har upplyst samtliga om att försäljning och drift måste ske på strikt affärsmässiga grunder.

Rosersberg

SSR:s förslag avser att driva utbildningarna i Mästargården med alla instrument och installationer som nu finns där. SSR vill att MSB hyr lokalen och ställer instrumenten till deras förfogande. Utbildningarna är författningsreglerade vilket måste regleras om MSB inte kan vara huvudman. Verksamheten är beroende av att det finns någon typ av kost & logi tillgänglig på området.⁷

⁷ Det ser ut som att Länspolisen kommer att bli den stora aktören på Rosersberg efter Räddningsskolan. Detta ger ett underlag för att driva restaurangverksamhet på området.

Förslaget från Räddningsskolan i Stockholm/Rosersberg är välformulerat och klart. Men det finns ingen partner eller finansiär som vill satsa och samarbeta. Eftersom det inte kommer något statsstöd måste intressenten ha privat eller kommunal finansiering.

Skövde

Tre externa bolag har anmält att de är intresserade av att ta över verksamhet. Ett av dessa har lämnat en intresseanmälan tillsammans med Skövdeskolans ledningsgrupp. Detta är mycket positivt.

6.2 Förslag till hur överföringen av verksamhet kan genomföras

Efter juridisk konsultation (Wistrand, 2008) redovisar utredaren här hur en överföring av räddningsskolorna till annan huvudman skulle kunna gå till.

Framställningen utgår ifrån att det föreligger konstitutionella (författningsmässiga) förutsättningar, dvs. att det finns föreskriftsstöd, för delegering av de uppgifter som innefattar myndighetsutövning till en juridisk person som ägs av antingen staten eller en privat aktör.⁸

Affärsmässighet

Inledningsvis kan konstateras att försäljning av statlig egendom ska ske affärsmässigt. Vid en försäljning är lagen om offentlig upphandling (LOU) inte tillämplig.

En försäljning av en räddningsskola kan ske på två huvudsakliga sätt: antingen bolagiseras verksamheten av den nuvarande ägaren staten eller så genomförs en s.k. rörelse-/inkrånsoverlåtelse av inventarier, personal, hyreskontrakt, leverantörsavtal etc.

Något förenklat består en räddningsskolas värde av den lösa egendomen, hyreskontraktet avseende den särskilt anpassade fastigheten för övningar m.m. samt personalens kompetens. En betydande del av värdet får anses utgöras av personalens kompetens att utföra utbildningstjänster genom att begagna den utrustning som finns på räddningsskolan.

Utredarens utgångspunkt är att det samlade värdet av personal och utrustning får anses överstiga det värde som kan fastställas för egendomen om den säljs styckevis. Det är därför utredarens uppfattning att det är affärsmässigt motiverat att försöka avyttra en räddningsskola som ett paket. Det finns skäl att framhålla att vid en styckning kommer

---

⁸ Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO) bemyndigar i 10 kap. 1 § regeringen att i de avseenden som behandlas i lagen meddela ytterligare föreskrifter som rör skydd för liv och hälsa, miljö samt utbildning. Varken lag eller förordning (2003:477) om utbildning i skydd mot olyckor reglerar uttryckligen frågor om möjlighet för enskilda att bedriva utbildning – och därtill hörande myndighetsutövning – inom området skydd mot olyckor. Frågan är om bemyndigandet i 10:1 LSO möjliggör för regeringen att i förordningsform öppna en möjlighet för delegering av myndighetsutövning till enskild. Utredaren menar att det går att argumentera för att bemyndigandet tillåter detta.

staten att drabbas av kostnader i form av övertalig personal och kvarvarande förpliktelser mot avtalsparter.

En bärande tanke med avvecklingen av Räddningsverkets skolor skulle kunna vara att dessa ska konkurrera med varandra samtidigt som MSB agerar som beställarmyndighet, dvs. upphandlar utbildningarna från skolorna. En förutsättning för en fungerande konkurrens är naturligtvis att samtliga kvarvarande skolor ges samma förutsättningar. Enligt utredarens uppfattning är det därför motiverat att nogsamt överväga om inte de skolor som kvarstår under MSB också bör bolagiseras. Detta för att också ytterligare kunna renodla MSB:s roll som beställare.

Försäljningsprocess och värderingsprinciper

Det finns i huvudsak två vägar att gå för att sälja en skola: rörelse/inkråmsöverlåtelse eller en aktieöverlåtelse efter en bolagisering av verksamheten. Det mest rationella är att genomföra en bolagisering följt av en aktieöverlåtelse. Ur ett transaktionsperspektiv är det smidigare att genomföra en aktieöverlåtelse till tredje man jämfört med en rörelse-/inkråmsöverlåtelse.

Vid en bolagisering av t.ex. Skövdeskolan (eller Räddningsskolan i Rosersberg) blir Räddningsverket ägare till t.ex. Skövdeskolan AB ("NYAB").⁹ Egendom, avtal, personal etc. som tillhör Räddningsverket (verksamheten vid räddningsskolan) kan överlåtas till bokfört värde till NYAB. I samband härmed övertar NYAB de befintliga hyreskontrakten. Som huvudregel krävs medgivande av samtliga avtalsparter i samband med övertagandet. Detta gäller oavsett om verksamheten överläts genom rörelse-/inkråmsöverlåtelse eller efter en bolagisering.

Vid en bolagisering överförs lös egendom och hyreskontrakt till NYAB. Eftersom det i detta fall blir frågan om en verksamhetsövergång ska den personal som vill följa med att anställas av NYAB.

Försäljningen av tillgångarna (de viktigaste har beskrivits ovan) till NYAB ska manifesteras i ett så kallat rörelseöverlåtelseavtal som specificerar de tillgångar och, i förekommande fall, förpliktelser som ska övertas av NYAB. Avtalet bör således föregås av en viss inventeringsprocess så att "rätt" tillgångar är föremål för övergång och att NYAB, i allt väsentligt, kan stå på egna ben efter genomförd överlåtelse. En motsvarande inventering krävs även vid en rörelse-/inkråmsöverlåtelse till tredje man.

NYAB kan dock inte automatiskt garanteras några nya uppdrag från MSB. Framtida uppdrag måste erhållas genom att NYAB deltar i ett offentligt upphandlingsförfarande i konkurrens med andra aktörer. NYAB kan själv söka andra kontrakt med andra kunder.

Några möjligheter att garantera en köpare att ett privatiserat NYAB erhåller statliga kontrakt finns inte. En tilldelning skulle strida mot EU:s statstödsregler och gällande upphandlingsregler.

---

⁹ Bolagisering av statlig verksamhet kan innebära att särskilda övervägande måste göras beträffande myndighetens pensionsavsättningar i det nya bolaget.

Det är i sammanhanget viktigt att framhålla att genomförandet av en offentlig upphandling måste genomföras på en konkurrensutsatt marknad för utbildningstjänster. En förutsättning för skapandet av denna marknad är att en bolagisering av räddningsskolorna kan genomföras. De skolor som deltar i en upphandling måste ha samma förutsättningar.

Upphandlingarna bör genomföras innan aktierna i NYAB har sålts till en privat aktör. Möjligheterna för NYAB att tilldelas ett längre upphandlingskontrakt (femåriga avtal kan vara rimligt att upphandla) avseende utbildningstjänster inom specialområdet räddningsutbildningstjänster synes gynnsamma.

Det är rimligt att utgå från att värdet av NYAB med redan tilldelade statliga upphandlingskontrakt avseende utbildningstjänsterna inom räddningsområdet avsevärt överstiger värdet av ett NYAB utan kontrakt.

Värdet av NYAB kan huvudsakligen härledas till den kommersiella förutsebarhet som fleråriga upphandlingskontrakt bidrar till. Vidare måste de allmänna konkurrensförhållandena för NYAB på marknaden för utbildningstjänsterna betraktas som goda. Genom att utförandet av utbildningstjänsterna kräver såväl personal med förhållandevis hög kompetens som en betydande infrastruktur i form av materiel och övningsområden är trösklarna för konkurrenter att ta sig in på marknaden höga. Dessa för räddningsskolorna i Rosersberg och Skövde positiva konkurrensförhållandena påverkar värdet av NYAB i positiv riktning.

Grundläggande för en hög värdering är att ett privatägt NYAB ska ges rimliga kommersiella förutsättningar att kunna vara uthålligt och bibehålla konkurrenskraften i förhållande till de andra räddningsskolorna i statlig ägo. Detta kan åstadkommas genom att NYAB under en övergångstid får slutföra påbörjade utbildningar. Även ett privatägt NYAB bör kunna erhålla statsanslag för denna avslutande utbildningsverksamhet utan att LOU överträds.

Tentativ tidplan

För det fall beslut om bolagisering av en skola fattas i oktober 2008 kan följande tentativa tidplan tjäna som stöd. Noteras bör att flertalet åtgärder kan löpa parallellt.

- A. Arbetet med att föra över tillgångar till NYAB kan starta omedelbart efter erforderliga beslut. Härefter kan också kontakter med potentiella köpare tas.
- B. Tidsåtgången för att identifiera och därefter specificera de tillgångar och förpliktelser samt personal som ska överföras brukar i normalfallet uppskattas till 1–3 veckor. Detta arbete kan påbörjas omgående. Arbetet med överlåtelseavtalet torde bli förhållandevis enkelt eftersom det rör sig om en intern överlåtelse.
- C. Tidpunkten för verkställande av övergången disponeras av Räddningsverket, men förutsatt att arbetet påbörjas omedelbart kan övergången vara verkställd i november månad förutsatt att samtliga berörda parter samarbetar i processen. Det

- som kan leda till förskjutningar i tidplanen är om förhandlingar med arbetstagarorganisationer och avtalsmotparter av olika anledningar drar ut på tiden.
- D. Om punkterna A–C genomförs skyndsamt kan en försäljningsprocess avseende NYAB, dvs. den bolagiserade verksamheten vid Skövdeskolan, inledas i december månad 2008. Vad som då erbjuds marknaden är aktier i ett bolag utan upphandlingskontrakt avseende utbildningstjänster.
  - E. En försäljning av NYAB innefattande upphandlingskontrakt, dvs. efter en genomförd upphandling enligt LOU, torde kunna ske under mars–april 2009.

7. Utredarens bedömning och förslag

7.1 Verksamhet och marknad

Utredaren bedömer att verksamhet som tidigare drivits vid räddningsskolorna i Rosersberg och Skövde kan drivas vidare av andra huvudmän. MSB behöver fastställa krav som ska ställas på aktörer som ska genomföra utbildningar som hittills drivits av Räddningsverket, men det finns inga principiella skäl för varför utbildningarna bara skulle kunna genomföras av statens kvarvarande skolor i Revinge och Sandö. Flera utbildningar är idag författningsskyddade men dessa författningar kan ändras så att fler aktörer kan genomföra utbildningarna.

Hur stor marknad det finns för säkerhets- och räddningsutbildningar i Sverige och Europa vet vi inte innan en marknad med andra aktörer än staten etableras. Den information som utredaren erhållit tyder på att det finns en potentiell efterfrågan både nationellt och internationellt på svensk räddningsutbildning och övriga tjänster som en utbildningsanordnare med övningsfält kan erbjuda (se avsnitt 2, särskilt 2.2). MSB:s skolor klarar inte hela det svenska behovet av utbildning och kommer inte kunna öka sin tjänsteexport dramatiskt.

Rekryteringsskäl och krav på tillgänglighet innebär att nya aktörer som ligger rätt geografiskt kommer att föredras framför de statliga skolorna. MSB verkar sträva efter att öka volymen mot motsvarande 30 % av utbildningsbehovet. För 2009 planeras beställningen av utbildning att bli avsevärt lägre, ca 7 %, och uppgå till ca 26 mnkr. Upphandlingen kommer enbart gälla kursen Räddningsinsats för deltidsbrandmän.

Trots detta anser utredaren att det finns en marknad för nya aktörer inom räddningsutbildning och angränsande områden att exploatera. Verksamhetsmässigt och marknadsmässigt finns det förutsättningar för nya huvudmän i Rosersberg och Skövde att ta över och driva olika verksamheter vidare.

7.2 Intresse att ta över verksamhet

Rosersberg

Utredaren anser utifrån den information som framkommit i utredningen att intresset för att ta över verksamhet i Rosersberg är svagt. Med undantag för SSR, finns det ingen extern intressent som tydligt har visat sig vara villig att satsa på verksamhet i samarbete

med skolan eller enskilt. Trots att efterfrågan på skolans tjänster bland räddningstjänster i dess upptagningsområde, organisationer, myndigheter och företag tidigare varit stor har ingen stigit fram och velat ta ett ansvar för att verksamhet ska bli kvar, det finns ingen betalningsvilja. Utredarens slutsats är därmed att kunderna i Mälardalen och Stockholmsområdet är tillfreds med tillgängligheten i det tjänsteutbud och de utbildningsmöjligheter som kommer att bjudas ut på de utbildningsplatser som MSB och andra utbildningsproducenter förestår.

SSR har lämnat förslag på att driva skorstensfejarutbildningen vidare i egen regi på Rosersberg. Detta förslag förutsätter att SSR får tillgång till all utrustning i den specialbyggda anläggningen Mästargården och att det finns annan verksamhet på Rosersberg eftersom SSR:s kursdeltagare behöver tillgång till infrastruktur som kost och logi under utbildningen. Annan verksamhet kommer att finnas på Rosersberg, vilken också kräver viss infrastruktur och service, så det verkar troligt att någon entrepreneur kan överväga åtminstone restaurangtjänster. Om SSR:s villkor kan tillgodoses kan således skorstensfejarutbildningen ges i den specialbyggda anläggningen på Rosersberg. Om inte är den framtida placeringen och genomförandet en fråga för MSB-kommittén. En konsekvens av att inte driva utbildningen vidare på just Rosersberg enligt SSR:s förslag är att utbildningen inte kommer att kunna ges under VT-2009. Dessutom förutses utbildningens kvalitet att bli lidande under 2–3 år innan lärare och organisation har utvecklats på en ny plats. Detta är problematiskt då antal utbildade på dessa utbildningar rätt precis utgör det antal som årligen efterfrågas av branschen.

Utredarens bedömning är att det med undantag för skorstensfejarutbildningen saknas förutsättningar för att överföra verksamhet från räddningsskolan i Rosersberg till annan huvudman. Den främsta orsaken är att det saknas externa intressenter för att ta över verksamhet i Rosersberg. Skorstensfejarutbildningen kan drivas vidare på Rosersberg av SSR, men om vissa villkor inte kan tillfredställas blir det en fråga för MSB-kommittén.

Skövde

Utredaren finner utifrån den information som har kommit fram i utredningen att det finns ett reellt intresse för att ta över verksamhet vid Skövdes räddningsskola. Tre externa bolag har anmält att de är intresserade av att ta över verksamhet. Ett av dessa har lämnat en intresseanmälan tillsammans med Skövdeskolans ledningsgrupp. Skövdeskolan har ett tydligt stöd från kommunen som är mån om att verksamheten finns kvar. Bedömningen är att några av dessa förslag kan utvecklas till seriösa anbud och att andra kan tillkomma om skolan bjuds ut till försäljning.

7.3 Genomförandet av överföringen

Utredaren har undersökt de legala förutsättningarna för att överföra en räddningsskola till ny huvudman och funnit att detta är fullt möjligt. Utredarens utgångspunkt är att det samlade värdet av personal och utrustning får anses överstiga det värde som kan fastställas

för egendomen om den säljs styckevis. Det är därför utredarens uppfattning att det är affärsmässigt motiverat att avyttra en skola som ett paket.

Båda räddningsskolorna skulle kunna bolagiseras och privatiseras på detta sätt. Utredaren har dock funnit att när det gäller räddningsskolan i Rosersberg finns ingen intressent som kan ta över. Däremot finns goda förutsättningar att sälja Skövdeskolan till aktör som vill driva skolan vidare och ta över personal.

Det finns som tidigare nämnts (avsnitt 6.2) i huvudsak två vägar att gå för att sälja Skövdeskolan: rörelse/inkråmsöverlåtelse eller en aktieöverlåtelse efter en bolagisering av verksamheten. Det mest rationella är att genomföra en bolagisering följt av en aktieöverlåtelse. Ur ett transaktionsperspektiv är det smidigare att genomföra en aktieöverlåtelse till tredje man jämfört med en rörelse/inkråmsöverlåtelse.

Den interna överlåtelsen från Räddningsverket till ett nytt statligt bolag kan göras relativt snabbt. Därefter är det upp till staten att bestämma om det är önskvärt att privatisera skolan ”tom”, dvs. utan verksamhet och personal, eller med verksamhet och personal. I det senare fallet lär värdet vara högre, men processen är längre. I det första alternativet bedömer utredaren att försäljningsprocessen bör kunna starta före årsskiftet.

Personalens trygghetsavtal

Trygghetsavtalet följer inte med automatiskt om personer går från en myndighet till ett statligt AB. Efter ett byte av associationsform – ett statligt bolag ses som ett privaträttsligt subjekt – kan det finnas förutsättningar för anslutning till Trygghetsstiftelsen genom överenskommelse mellan bolaget och stiftelsen. En förutsättning för det är att kollektivavtal fastställs under medverkan av Arbetsgivarverket.

När det gäller personer som skulle anställas av en ny ägare till Skövdeskolan ger Trygghetsstiftelsen en statligt anställd som blivit uppsagd och därefter skaffar annat arbete *efterskydd* under 7 år från den dag den statliga anställningen slutade. Detta gäller om inte personen omfattas av annat trygghetssystem hos den nya arbetsgivaren (www.tsn.se 2008-0924).

7.4 Utredarens förslag

Verksamhet

1. Utredaren föreslår att förordningen SFS 2003:477 ändras så att utbildningar som beskrivs av denna förordning även kan genomföras av privata aktörer som svarar upp mot de krav som MSB ställer.
2. Utredaren föreslår att formella krav på lärarnas kompetens eller certifiering av lärare införs på alla kurser som är statligt finansierade.

Marknad

3. Utredaren föreslår att en beställar-utförarmodell införs som omfattar flera utbildningar och möjliggör för flera aktörer att konkurrera om genomförandet. Detta ger möjlighet att komma bort från nuvarande producentperspektiv i utbildningens organisation. I samband med detta måste krav och tillsyn på utbildningsgenomförare utvecklas.
4. För att stärka kundperspektivet ytterligare föreslås att införande av skolpeng för SMO-utbildningen och eventuella andra utbildningar utreds. Med skolpeng kan de studerande själva välja var de vill studera och fler aktörer kan förbättra tillgängligheten.
5. För att marknaden ska utvecklas är det viktigt att alla aktörer har lika förutsättningar. Utredarens uppfattning är därför att det på sikt är motiverat att noga överväga om inte de skolor som kvarstår under MSB också bör bolagiseras. Detta också för att renodla MSB:s roll som beställare.

Överföring/avveckling

6. Utredaren föreslår att räddningsskolan i Rosersberg avvecklas med undantag för skortstensfejarutbildningen som skulle kunna drivas vidare av Skorstensfejarmästarnas riksförbund i specialanläggningen Mästargården. Det finns en marknad även för andra verksamheter i Rosersberg, men det saknas en aktör som förmår driva och finansiera den. Inget hållbart förslag för att ta över verksamhet vid sidan av SSR:s har inkommit. Däremot har ett antal lämpliga hyresgäster uttalat intresse till SFV att ta över lokaler.
7. Utredaren föreslår att räddningsskolan i Skövde bjuds ut till försäljning. Det finns en marknad för verksamhet regionalt, nationellt och internationellt. Tre intresseanmälningar har mottagits som involverar tre externa aktörer. Dessa gör således bedömningen att verksamhet kan bedrivas affärsmässigt. Utredaren bedömer att vid försäljning kan anbud påräknas från dessa intressenter samt från andra aktörer som tidigare varit intresserade av skolan.
8. Utredaren finner att det mest affärsmässiga är att avyttra Skövdeskolan som ett paket där såväl kompetens som kapacitet inryms. Det första steget är att bilda ett statligt AB under Räddningsverket som sedan säljs på marknaden. Det mest rationella sättet är att genomföra en överlåtelse är bolagisering följt av en aktieöverlåtelse. Förutsättningarna och genomförandet av en sådan överlåtelse finns beskrivet i avsnitt 6.

Genomförande

9. Om regeringen önskar överföra verksamhet från Skövdeskolan till annan huvudman i enlighet med utredarens förslag kan följande tentativa tidplan tjäna som stöd. Noteras bör att flertalet åtgärder kan löpa parallellt:

- A. Arbetet med att föra över skolans tillgångar till ett nytt statligt AB (som kan kallas t.ex. Skövdeskolan AB) kan starta omedelbart efter erforderliga beslut. Härfter kan också kontakter med potentiella köpare tas.
- B. Tidsåtgången för att identifiera och därefter specificera de tillgångar och förpliktelser samt personal som ska överföras brukar i normalfallet uppskattas till 1–3 veckor. Detta arbete kan påbörjas omgående. Arbetet med överlåtelseavtalet torde bli förhållandevis enkelt eftersom det rör sig om en intern överlåtelse.
- C. Tidpunkten för verkställande av övergången disponeras av Räddningsverket, men förutsatt att arbetet påbörjas omedelbart kan övergången vara verkställd i november månad förutsatt att samtliga berörda parter samarbetar i processen. Det som kan leda till förskjutningar i tidplanen är om förhandlingar med arbetstagarorganisationer och avtalsmotparter av olika anledningar drar ut på tiden.
- D. Om punkterna A–C genomförs skyndsamt kan en försäljningsprocess avseende Skövdeskolan AB, dvs. den bolagiserade verksamheten vid Skövdeskolan, inledas i december månad 2008. Vad som då erbjuds marknaden är aktier i ett bolag utan upphandlingskontrakt avseende utbildningstjänster.
- E. En försäljning av Skövdeskolan AB innefattande upphandlingskontrakt, dvs. efter en genomförd upphandling enligt LOU, torde kunna ske under mars–april 2009.

8. Källor

8.1 Skriftliga

- Andersson, Fredrik (2002), Konkurrens på kommunala villkor, *Åjour*, nr 7, Sveriges kommunförbund.
- Förordning (1996:1190) om överlåtelse av statens fasta egendom, m.m.
- Dir. (2008:27) En ny myndighet med ansvar för frågor om samhällets krisberedskap och säkerhet.
- Dir. (2008:59) Uppdrag att pröva möjligheten att låta annan huvudman bedriva verksamhet vid räddningsskolorna i Skövde och Rosersberg.
- Karlsson, Matilda (2005), Avreglering, konkurrensutsättning och ekonomisk effektivitet – offentligt eller privat? Uppsala universitet, Nationalekonomiska institutionen, 20 december.
- Kommunallag (1991:900)
- Konfliktlösning vid offentlig säljverksamhet på marknaden, Promemoria.
- Lag (1992:1528) om offentlig upphandling.
- Lag (1996:1059) om statsbudgeten.
- Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.
- Myndigheten för KY (2007/1321) Remissvar på betänkandet Alltid redo! En ny myndighet mot olyckor och kriser.
- Prop.(2007/08:92), *Stärkt krisberedskap – för säkerhets skull*.
- SFS (2003:477) Förordning om utbildning i skydd mot olyckor.
- SFS (2003:789) om skydd mot olyckor.
- SKL (07/1581) Yttrande över betänkandet Alltid redo! En ny myndighet mot olyckor och kriser.
- SKL (2008) Kommunala åtgärder för att främja uppkomsten av enskilt huvudmannaskap inom skolan – skolrättslig bedömning, 2008-01-28.
- SOU (2007:31), *Alltid redo! En ny myndighet mot olyckor och kriser*.
- SRV (500-4128-2008), Skolverksamheten 2009–2011.
- SRV (500-5803-2008), Information till utredning.
- SRV (500-7309-2008). Komplettering av uppdrag om Skolverksamheten.
- SRV (500-6391-2006), Inriktning för utbildningsverksamheten.
- SRV (500-6056-2005), Risk- och säkerhetsutbildningens utveckling, nuläge, framtid och vägval, ("UVU-utredningen").
- Statskontoret (2008:10), Prissättning vid överlåtelse av offentlig verksamhet till kommunal personal (s.k. avknoppning) – kommunalrättsliga och EG/EU-rättsliga aspekter.

Wistrand (2008), PM 2008-09-22 ang. försäljning av Skövdeskolan (Ola Wiklund & Lars Hasp).

8.2 Muntliga

Utredaren har varit i kontakt med en lång rad personer som har lämnat värdefulla upplysningar och synpunkter till utredningen:

Arbetsgivarverket: Bengt Johansson

Avvecklingskommittén: Eva Hjortendal-Hellman, Stefan Dellså

SRV: Ivar Rönnbeck, Stefan Lundqvist, Ulrica Johansson, Key Hedström

Finansdepartementet: Rickard Falkendal, Kalle Sevilä

Försvarsdepartementet: Ulrica Gradin, Anna Sandahl, Michael Koch

Intressenter: CBRN Academy, Ivan Wählström; Autokaross, Bror Jonsson; Falck, Jörn Zielke; Brandkonsult i Skövde AB, Ronny Norén; SSR, Ulf Lindén.

Kalmar kommun: Mona Jansson, Anette Andersson

Länspolisen i Stockholm: Carin Götblad, Lennart Enocson, Anna Magni, Mikael Alsterblad

MSB-kommittén: Helena Lindberg, Thord Eriksson, Björn Myrberg

Myndigheten för KY: Margareta Landh

Näringsdepartementet: Bengt Wennerstein

Räddningsskolan i Revinge: Håkan Björklund, Magnus Qvant

Räddningsskolan i Rosersberg: Kennie Thörn, Lars Centervik m fl

Räddningsskolan i Skövde: Mona-Lena Beckman, Ola Johansson, Börje Berkelind m fl

Räddningsskolan på Sandö: Anita Gahlin m fl

Räddningstjänster: Tommy Ekstrand, Anders Thor (Uppsala); Lars Annergård, Christer Ängehov (Stockholm); Gert Friberg, Ulf Pettersson (Kalmar); Hans Ingbert (Skaraborg).

Sigtuna kommun: Anders Johansson, Marie Pernebring, Greger Svensson

SKL: Marcus Cato

Skövde kommun: Tord Gustafsson, Kristina Eklöf, Ulrika Strandroth

Statens Fastighetsverk: Mikael Sackleen

Statsrådsberedningen: Christina Salomonson

Svenska Brandbefälets Riksförbund: Cecilia Uneram

Svenska Brandskyddsföreningen: Göran Schnell

9. Förkortningsordlista

BUM	beställar-utförarmodell
CBRN	Kemiska, biologiska, radiologiska och nukleära hot och risker
CRS	Centrum för risk- och säkerhetsutbildning vid SRV
CSK	Centrala samverkanskurser
FN	Förenta Nationerna
FOU	Forskning och utveckling
KBM	Krisberedskapsmyndigheten
KY	Kvalificerad yrkesutbildning
LOU	Lagen om offentlig upphandling
LSO	Lagen om skydd mot olyckor
MSB	Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
NYAB	Nytt aktiebolag
POSOM	Psykiskt och socialt omhändertagande
RK	Regeringskansliet
RRV	Riksrevisionsverket (föregångare till Riksrevisorerna)
SFS	Svensk författningssamling
SFV	Statens Fastighetsverk
SMO	Skydd mot olyckor
SOU	States offentliga utredningar
SRV	Räddningsverket
SSK	Försvarsdepartementets enhet för samordning av samhällets krisberedskap
SSR	Sveriges skorstensfejarmästares riksförbund
UVU	Räddningsverkets utredning, <i>Risk- och säkerhetsutbildningens utveckling, nuläge, framtid och vägval</i> , SRV 500-6056-2005.

Kommittédirektiv

Uppdrag att pröva möjligheten att låta annan huvudman bedriva verksamhet vid räddningsskolorna i Skövde och Rosersberg

Dir.
2008:59

Beslut vid regeringssammanträde den 15 maj 2008

Sammanfattning av uppdraget

En särskild utredare ska pröva möjligheten att låta annan huvudman bedriva verksamhet vid räddningsskolorna i Skövde och Rosersberg. Denne ska också lämna förslag till hur en sådan överföring kan genomföras.

Uppdraget gäller med förbehåll för riksdagens kommande beslut med anledning av regeringens förslag i propositionen Stärkt krisberedskap – för säkerhets skull (prop. 2007/08:92).

Bakgrund

I propositionen Stärkt krisberedskap – för säkerhets skull (prop. 2007/08:92) redovisar regeringen att en ny myndighet ska inrättas, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap samt föreslår riksdagen att Statens räddningsverk, Krisberedskapsmyndigheten och Styrelsen för psykologiskt försvar ska läggas ned. I kommittédirektivet En ny myndighet med ansvar för frågor om samhällets krisberedskap och säkerhet (dir 2008:27) framgår att utbildningsverksamheten bör vara kvar på räddningsskolorna i Revinge och på Sandö.

I propositionen redogjorde regeringen för avsikten att låta en särskild utredare få i uppdrag att pröva möjligheten att låta annan huvudman bedriva verksamhet vid Rosersberg och Skövde. En beställar-utförarmodell ska utvecklas för att täcka in det framtida utbildningsbehovet. Utgångspunkten för modellen ska vara att tillgängligheten ska förbättras och samtidigt ge ett behovsanpassat utbildningssystem med hög flexibilitet.

Detta medför att den nya myndigheten kan komma att beställa utbildning från andra aktörer.

Förutsättningar för uppdraget

Den verksamhet som inte kan överföras till en ny huvudman ska avvecklas av Räddningsverket den 31 december 2008. Arbetsgivaransvaret för berörd personal ska då överföras till kommittén med uppdrag att avveckla Statens räddningsverk, Krisberedskapsmyndigheten och Styrelsen för psykologiskt försvar (dir. 2008:58).

Uppdraget

En särskild utredare ska, med förbehåll för riksdagens kommande beslut med anledning av regeringens förslag i propositionen 2007/08:92 Stärkt krisberedskap – för säkerhets skull, pröva möjligheten att låta annan huvudman bedriva verksamhet vid räddningsskolorna i Skövde och Rosersberg. Denne ska också lämna förslag till hur en sådan överföring kan genomföras.

Utredaren har att förhålla sig till de rättsliga regelverk som berörs av förslaget och redovisa de ställningstaganden som gjorts. Exempelvis kan lagen (1996:1059) om statsbudgeten, förordningen (1996:1190) om överlåtelse av statens fasta egendom, m.m. och lagen (1992:1528) om offentlig upphandling komma att aktualiseras.

Utredaren ska hålla den särskilde utredare för uppdraget att genomföra avvecklingen av Statens räddningsverk, Krisberedskapsmyndigheten och Styrelsen för psykologiskt försvar (dir. 2008:58) och den särskilde utredare som ska förbereda inrättandet av Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (dir. 2008:27) informerad om arbetets bedrivande.

Utredaren ska senast den 16 juni 2008 till Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) lämna en plan över hur arbetet kommer att bedrivas.

Utredaren ska hålla Regeringskansliet (Försvarsdepartementet) löpande informerat om utvecklingen. Utredaren ska avrapportera senast den 1 oktober 2008.

(Försvarsdepartementet)

Bilaga 2 Räddningsverkets uppdragsutbildningar 2008

BRAND- OCH OLYCKSUTREDNING
Brandutredning för polistekniker och brandbefäl 15d
Brandutredning, grundkurs 5 d
Brandutredning, påbyggnadskurs 5d
Datainsamling efter olyckor 2d
Olycksundersökning 4d
BRAND OCH RÄDDNING
Beskjutning av gasflaskor 4d
Brandförlopp och släckteknik 4d
Dörrforcering 1d
Industriolyckor – ledning och åtgärder vid första insats 6d
Räddning vid trafikolycka – personbil 2d
Räddningsfrånkoppling 2d
Räddningsfrånkoppling – repetition 1d
Räddningstjänst fartyg 4d
Rökdykarledare 3d
Service handbrandsläckare 4d
Skogsbrandsläckning 2d
Skärsläckning 2d
Säker rökdykning 3d
Vattenlivräddning 4d
FARLIGA ÄMNER
Brandfarliga gaser 1d
Farliga ämnen, grundkurs 5d
Frätande ämnen
Giftiga gaser 1d
Marint oljeskadeskydd befäl samverkan 3d
Marint oljeskadeskydd, grundkurs 5d
Marint oljeskadeskydd, påbyggnadskurs 5d
Miljösamverkan – miljökonsekvenser vid olyckor 2d
Tillstånd för hantering av brandfarlig vara, grundkurs 2d
HÄLSA
Fysledarutbildning för räddningstjänsten 3d
Testledarutbildning för räddningstjänsten 3d
KRISHANTERING
Avlastande samtal, grundkurs 3d
Avlastande samtal, påbyggnadskurs 2d
Kamratstödjarens självinsikt 1d
Kamratstödsamtal 1d
Krishantering 2d
POSOM – psykiskt och socialt omhändertagande vid stora olyckor och katastrofer 3d
KÄRNENERGIBEREDSKAP
*Beredskapsplanläggare inom kärnenergiberedskapen, grundkurs 2d
Informatör vid kärnenergiolycka, grundkurs 2d
Räddningsledare vid länsstyrelse, grundkurs 3d
*Saneringsledare vid länsstyrelse 2d

Saneringsplanläggare vid länsstyrelse 2d
LEDARSKAP
*Handledare LIA – skorstensfejare 3d
Handledare LIA – skydd mot olyckor 25% i 4v
Handledarutbildning 2d
Jämställdhet inom kommunal räddningstjänst 2+1d
Ledarskap i förändring för räddningstjänsten 3d
Situationsanpassat ledarskap 2d
Stabschefsutbildning 5d
Strength Deployment Inventory – SDI 2d
Utvecklande ledarskap – UL 2+1d
LEDNING
Arbetsledning i stationstjänst 3d
Förstainsatsbefäl 1d
Högre räddningstjänskurs – HRK (ges ej, se CSK)
Ledning och stabstjänst, grundkurs 5d
Omarbetad samverkansutbildning för experter inom område CBRNE 2d
OLYCKS- OCH SKADEFÖREBYGGANDE
Handledare i systematiskt arbete för äldres säkerhet 2d
Systematiskt arbete för äldres säkerhet 2d
Systematiskt brandskyddsarbete 2d
Systematiskt säkerhetsarbete 10v som 25% distans
Säkerhet och samhälle ej angivet
SAMVERKAN
*CSK 1 – grundkurs samverkan (pilotkurs) 4d
*CSK 2 – fördjupning samverkan vid stora olyckor (pilotkurs) 10d
*CSK 3 – fördjupning samverkan vid extraordinära händelser (pilotkurs) 10d
*CSK 4 – fördjupning internationell samverkan (pilotkurs) 10d
*CSK 5 – samverkansseminarier (pilotkurs) 1d
TILLSYN
Brandskyddskontroll 2d
Från brandsyn till tillsyn 3d
Tillsyn över hantering av brandfarliga varor 1d
ÖVRIGA UTBILDNINGAR
BAPS – Branschintroduktion för administrativ personal inom sötningssväsendet 2d
Förvaring av explosiva varor – nya föreskrifter ej angivet
Offentlighet och sekretess för räddningstjänsten 1d
Varningsteknikerutbildning 2d
Källa: www.srv.se juni 2008
v-vecka; d-dag; * ej avgiftsbelagd

Bilaga 3 Tidigare utredningar om Räddningsverkets skolverksamhet

Problemen i Räddningsverkets utbildningssystem har varit många och utretts ett 10-tal gånger. Förslag på ändringar i Räddningsverkets utbildningssystem har bland annat framkommit i nedanstående utredningar.¹⁰

Räddningsverksutredningen (SOU 1998:59)

- Bättre utbyte med andra utbildningsanordnare t.ex. Försvarmakten, Luftfartsverket, Kustbevakningen, Socialstyrelsen, Sjöfartsverket
- Kommunerna bör ges större inflytande över utbildningen
- Bättre forskningsanknytning

Riksrevisionsverkets granskning (RRV 2001:9)

- RRV anser inte att utbildningen motsvarar samhällets/kommunens/kundens behov
- RRV saknar ett kvalitetsmätningssystem som säkerhetsställer samma kvalitet vid de 4 skolorna.
- Överkapacitet
- FOU har ej genomslag i utbildningen

Huvudmannaskapsutredningen (Fö rapport 2001-11-28)

- Utredningen förordar att en ny statlig myndighet inrättas som övertar huvudmannaskapet för räddningsskolorna. (I stället inrättades CRS).

Räddningstjänstlagsutredningen (SOU 2002:10) och lagen (2003:778) Om skydd mot olyckor

- Kommunerna ska ta ett större ansvar för räddningstjänsten.
- Varje kommun fastställer sitt kompetensbehov ang. räddningstjänstpersonal och personal för förebyggande verksamhet
- Räddningsverkets utbildningsmonopol för denna personalkategori ska upphöra.

Berit Rollén utredningen, SRV rapport oktober 2002

- Behåll de fyra skolorna och slå ihop Rosersberg och Skövde till en administrativenhet
- Kraftig rationalisering och avveckling på samtliga för att spara ca 40 mnkr
- Tydligare roller mellan CRS och skolorna
- Kommunernas önskemål om närhet till utbildningen

Läromedelsöversyn (SRV rapport 2005-03-09)

- Läromedelspolicy
- Kvalitetsaspekter m a på innehåll, pedagogisk utformning och upphovsrätt

Utredningen om utbildningsmandatet (SRV rapport 2005-05-30)

---

¹⁰ Avsnittet utgör ett urval från UVU-utredningen sid. 20–25 (SRV 500-6056-2005), vilken presenterar en fullständig uppräknning och omfattande sammanfattningar av tidigare utredningar.

- Behov att klargöra vilka utbildningar CRS kan erbjuda beträffande störningar i samhällsviktig verksamhet
- RRV har i sin revision 2005 rekommenderat att SRV tydligare definierar vad som krävs för att en utbildning anses ha anknytning till myndighetens uppgifter.

Specialiseringsutredningen (SRV rapport 2005-11-01)

- specialisering mellan skolorna
- specialister inom 7 områden utsedda vid varje skola

Andra myndigheters risk- och säkerhetsutbildningar (SRV rapport 2005)

- Samordning mellan myndigheter och andra utbildningsaktörer
- Ett utbildningsnätverk bör inrättas för de myndigheter under Försvarsdepartementet som bedriver risk- och säkerhetsutbildningar